

SEPA ja sen käyttöönoton vaikutukset SLO Oy:n maksuliikenneprosessiin

Kuula, Antti

2009 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

SEPA ja sen käyttöönoton vaikutukset SLO Oy:n maksuliikenneprosessiin

Antti Kuula
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2009

Antti Kuula

SEPA ja sen käyttöönoton vaikutukset SLO Oy:n maksuliikenneprosessiin

Vuosi 2009 Sivumäärä 57

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia SEPAa ja sen käyttöönoton vaikutuksia SLO Oy:n maksuliikenneprosessiin. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää SEPA:n aiheuttamat muutokset kyseisen yrityksen maksuliikenneprosessille sekä kartoittaa muutosten aiheuttamia hyötyjä ja haittoja.

Menetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, sillä tutkimuksen kohteena on vain yksi tapaus eli yritys, jota pyritään tutkimaan perusteellisesti. Tutkimusaineisto koottiin teemahaastatteluista, joiden tarkoituksena oli mahdollistaa vapaa keskustelu haastattelijan ja haastateltavan välillä. Tutkimuksen lähdeaineisto koottiin haastatteluista, pankkien ja ohjelmistotoimittajien tiedotteista ja selvityksistä sekä Euroopan keskuspankin ja Euroopan maksuneuvoston sekä Finanssialan Keskusliiton laatimista muistioista. Lähdeaineistoa on tutkimuksessa pyritty analysoimaan mahdollisimman syvästi.

Tutkimuksesta käy ilmi, että SEPA:n siirtyminen on isompi asia kuin euron käyttöönotto, sillä SEPA vaatii useisiin järjestelmiin muutoksia ja mahdollisesti henkilöstön kouluttamista, kun taas euro on yksi valuutta muiden joukossa. Järjestelmiin tehtävien muutosten taustalla ovat uusien maksuliikennestandardien käyttöönotto, kun kansalliset LM, LUM ja TS-standardit korvataan ISO 20022 XML (C2B)-standardeilla. Tämän johdosta pankkien ja yritysten välinen maksuaineiston siirto tulee vaatimaan muutoksia järjestelmiin. Vuoden 2009 keväällä vain Nordea pystyy täysin vastaanottamaan XML-standardin mukaista aineistoa Webservice-kanavan kautta. Pohjola Pankkikin vastaanottaa aineistoa, mutta täydet palvelut sillä ovat käytössä vasta syyskuussa 2009. Sampo Pankki siirtyy SEPA-aikaan aikaisintaan syksyllä 2009, mutta täydet palvelut ovat käytössä vasta vuonna 2010. Vaikka kaikilla kolmella pankilla on mahdollista lähettää SEPA-maksu verkkopankin kautta, on maksuaineiston vastaanotossa vielä kehittämistä.

Tutkimuksessa saatiin selville, että kohdeyrityksen SLO Oy:n on helpointa siirtyä SEPA:n päivittämällä maksuliikennejärjestelmä ja ottamalla käyttöön SEPA-muunnin, joka tekee vanhan standardin mukaisesta maksuaineistosta C2B-aineistoa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että tämä vaihtoehto on halvempi kuin koko maksuliikennejärjestelmän uusiminen, koska taloushallinnon järjestelmään, josta kotimaan- ja ulkomaanmaksut ajetaan, ei ole saatavilla eikä tule SEPA-päivitystä.

Tutkimuksessa tuli esiin, että SEPA:n oletetaan lisäävän yritysten likviditeettiä maksuliikkeen tehostumisen myötä. Pankkien palvelumaksujen odotetaan laskevan, koska yhtenäistyvät standardit vähentävät pankkien työmäärää ja kustannuksia eri SEPA-maiden maksujen välityksessä. SEPA:n myötä yritys voi hoitaa koko maksuliikenteensä yhdestä pankista, yhdestä maasta ja yhdellä standardilla sekä samoilla ehdoilla.

Antti Kuula

SEPA and its effects on SLO Ltd's payment transactions process

Year	2009	Pages	57
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to study the effects of SEPA (Single European Payments Areas) on SLO Ltd's payment transactions process. The purpose of this research was to discover how SEPA changes the company's payment transactions as well as to study the benefits and disadvantages that are caused by SEPA.

The method of this thesis was qualitative. Information was gathered through interviews with banks involved with SLO Ltd, SLO's Financial Manager and Accounts Assistant as well as the Technical Consultant of the company's payment transaction system. Memos from the European Central Bank, the European Payments Council and the Federation of Finnish Financial Services were also used in the research.

The study shows that the transition to SEPA is more complicated than the transition from the national currency to the Euro was. The new payment transactions standards will replace the national LM, LUM and TS standards with ISO 20022 XML (C2B) standard. Because of this banks and companies have to change or upgrade their payment transaction systems. In spring 2009 the only bank able to receive the new XML standard material through WebService is Nordea Bank. Pohjola Bank will launch full SEPA services in September 2009. SEPA will be a reality for Sampo Bank in September 2009 at the earliest though full SEPA services will not be in use until 2010. These three banks need to develop the receiving of XML standard material although it is possible to make a SEPA payment through Netbank.

It was shown in the study that the easiest way for SLO to transfer to SEPA time is to upgrade the company's payment transactions system and start using a SEPA adaptor, which changes the old national payment standards to the C2B standard. It was discovered that this alternative is cheaper than renewal of the whole payment transactions system that cannot be upgraded to SEPA time.

It would seem that the liquidity of a company will increase through SEPA because the payment transactions process will become more efficient. It is expected that payment fees of banks will go down because the standardizing will reduce costs and workload in the transmission of payments to SEPA countries. SEPA allows a company to manage its whole payment transactions process from one bank, one country, with one standard and with the same conditions.

Key words   SEPA, payment transactions process, ISO 20022 XML (C2B) standard

Sisällys

1	Johdanto.....	7
1.1	Opinnäytetyön aihealue, tavoite ja tarkoitus.....	7
1.2	Tutkimusongelma ja -kysymykset sekä tutkimuksen näkökulma	7
1.3	Laadullinen tutkimus	7
1.4	Tutkimuksen toteutus	8
1.5	Viitekehys ja keskeiset käsitteet.....	8
2	SEPA (Single Payments Area).....	9
2.1	Keskeiset toimijat.....	10
2.2	SEPA:n kehitysaskleet.....	11
2.3	SEPA-palvelut	13
2.3.1	Tilisiirto SCT (SEPA Credit Transfer)	14
2.3.2	Suoraveloitus SDD (SEPA Direct Debit).....	14
2.3.3	SEPA korttimaksukehikko SCF (SEPA CardFramework)	14
2.3.4	E-lasku (E-Invoice).....	15
2.3.5	Internet/verkko-maksu (SEPA Online Payments).....	15
2.3.6	Matkapuhelinmaksaminen (M-Payments)	15
2.4	SEPA:n vaikutukset hyötyineen ja haittoineen.....	16
2.4.1	Yrityksiin	16
2.4.2	Kuluttajiin.....	19
2.4.3	Pankkeihin	20
2.5	SEPAan siirtymisen tilanne Euroopassa.....	21
2.6	Tarvittavat toimenpiteet SEPA:n onnistumiseksi	21
3	SEPA:n käyttöönotto Suomessa	22
3.1	Suomen kansallinen SEPA-siirtymäsuunnitelma	22
3.2	Payment Service Directive ja Suomen uusi maksupalvelulaki	25
3.3	Yritysten SEPA-valmius	26
4	SLO Oy	27
4.1	Yrityksen tausta	27
4.2	Liikeidea	28
5	SLO Oy:n maksuliikenneprosessi.....	28
5.1	Nykyiset järjestelmät	30
5.1.1	IMI ORDER	30
5.1.2	MEPCO ja TRAVEL.....	31
5.1.3	Basware IP	31
5.1.4	Intime Open (ERP-järjestelmä).....	31
5.1.5	Baswaren Analyste-maksuliikenneohjelma	32
6	SEPA ja SLO Oy	32

6.1	Vaikutukset ulkomaan- ja kotimaanmaksuliikenteeseen.....	32
6.2	Vaikutukset ja mahdolliset muutokset maksuliikennejärjestelmiin.....	33
6.2.1	Intime Open	33
6.2.2	Analyste	34
6.2.3	MEPCO ja TRAVEL.....	35
6.2.4	Basware IP	36
6.2.5	IMI ORDER	36
6.3	Pankkien palveluissa tapahtuvat muutokset ja niiden hyödyntäminen.....	36
6.4	Eri pankkien valmius vastaanottaa SEPA-aineistoa.....	38
6.4.1	Nordea Oyj.....	38
6.4.2	Sampo Pankki.....	39
6.4.3	Pohjola Pankki Oyj	39
6.5	Maksuliikenneprosessi SEPAn käyttöönoton jälkeen	39
7	Tutkimuksen arviointi	41
7.1	Reliabiliteetti	42
7.2	Validiteetti	42
8	Yhteenveto	43
8.1	SEPAn hyödyt ja haitat	45
8.2	Tutkimuksen hyödynnettävyys	45
	Lähteet	47
	Kuvat ja kuvat	49
	Liitteet.....	50

1 Johdanto

Opinnäytetyöni liittyy SEPA (Single European Payment Area)-hankkeeseen, jonka eurooppalainen pankkisektori käynnisti vuonna 2002 perustamalla yhteistyöjärjestökseen Euroopan maksuneuvoston (European Payments Council, EPC). Maksuneuvoston johtaman hankkeen tarkoituksena on laatia uudet säännöt ja menettelyt euromaksuja varten ja luoda näin yhtenäinen euromaksualue. Neuvosto pyrkii yhtenäistämään euroalueen maksustandardeja ja käytäntöjä. (Euroopan Keskuspankki 2006, 6.)

SEPA voidaan kuvata alueena, jolla kuluttajat, yritykset ja muut talouden toimijat vastaanottavat ja maksavat euromääräisiä maksuja siten, että heillä on samat perusehdot, oikeudet sekä velvollisuudet riippumatta siitä, missä päin maksualueella maksun saaja ja maksaja sijaitsevat. (Euroopan Keskuspankki 2006, 7.) SEPA-alueeseen kuuluu 27 EU-jäsenmaan lisäksi myös Sveitsi, Liechtenstein, Islanti ja Norja (European Payments Council 2009, 5).

SEPAan siirtymisen myötä kansallisista tilisiirtostandardeista luovutaan Suomessa vuoden 2010 loppuun mennessä, mutta suomalaiset pankit ottavat kansainväliset tilisiirtostandardit käyttöön jo vuoden 2009 aikana. Tämä tarkoittaa, että yritysten pitää tuottaa maksuaineistoa, jossa on kansainvälinen pankkitili (IBAN) ja pankkitunniste (BIC). Tällaista maksuaineistoa kutsutaan C2B-aineistoksi. Tämä luo omat paineensa yritysten maksuliikennejärjestelmille sekä vaikuttaa koko maksuliikenneprosessiin. (Euroopan Keskuspankki 2006, 6.)

1.1 Opinnäytetyön aihealue, tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyöni aihealueena on ”SEPA ja sen käyttöönoton vaikutukset SLO Oy:n maksuliikenneprosessiin”. Kyseessä on ajankohtainen aihe suomalaisille yrityksille, sillä suomalainen pankkisektori on päättänyt toimia EPC:n SEPA-siirtymää koskevan suunnitelman mukaisesti ja tämän johdosta Suomessa luovutaan kansallisista tilisiirtostandardeista vuoden 2010 loppuun mennessä. (Finanssialan keskusliitto 2008a, 5-6.) Oma työni on osa SLO Oy:ssä käynnissä olevaa projektia, jonka tarkoituksena on saattaa yritys SEPAn vaatimaan valmiuteen.

Aiheen valinta syntyi SLO Oy:n tarjotessa minulle mahdollisuutta opinnäytetyön tekemiseen yrityksessään. Työn tavoitteena on selvittää SEPAn aiheuttamat muutokset SLO OY:n maksuliikenneprosessiin. Työssä käsitellään myös muutosten aiheuttamia hyötyjä ja haittoja. Muutosten ja vaikutusten selvittäminen on tärkeää, jotta SLO pystyy varautumaan niihin.

1.2 Tutkimusongelma ja -kysymykset sekä tutkimuksen näkökulma

Tutkimusongelma on, mitä vaikutuksia SEPA:n käyttöönotolla on SLO Oy:n maksuliikenneprosessiin. Ongelmaa selvitetään seuraavilla tutkimuskysymyksillä:

- Miten yrityksen maksuliikenneprosessi on järjestetty ja miten SEPA tulee muuttamaan sitä?
- Mitä muutoksia SEPA aiheuttaa pankkien ja yrityksen väliseen maksuliikenteeseen?
- Järjestelmävaatimukset eli mitä SLO Oy:n maksuliikennejärjestelmiltä vaaditaan, jotta se pystyy tuottamaan SEPA standardin mukaista aineistoa?
- Mitä hyötyjä ja haittoja SEPA:n käyttöönotto tuo mukanaan?
- Miten pankkien SEPA-valmius vaikuttaa SEPA:n käyttöönoton aikatauluun yrityksessä?

Tutkimus tehdään SEPA:n käyttöönottavan yrityksen näkökulmasta ja tutkitaan SEPA:n vaikutuksia nimenomaan kyseisen yrityksen maksuliikenneprosessin kannalta. Koska olen tekemässä opinnäytetyötäni toimeksiantona yhdelle yritykselle, on luonnollista, että tutkimus tehdään kyseisen yrityksen näkökulmasta.

1.3 Laadullinen tutkimus

Tutkimusotteena on laadullinen tutkimus, koska kyseessä on vain yksi tapaus, jota pyritään tutkimaan mahdollisimman perusteellisesti (Likitalo & Rissanen 1998, 11-12). Tämän vuoksi aineiston tieteellisyyden kriteeri ei ole sen määrä vaan laatu eli se, kuinka tarkasti tutkittava tapaus ja siitä tehdyt johtopäätökset on kuvattu tutkimuksessa. Koska kvalitatiivista tutkimusta voidaan yksinkertaisesti kuvailla aineiston ja sen analyysin kuvauksena, täyttää opinnäytetyö laadullisen tutkimuksen tunnusmerkit. (Eskola & Suoranta 1998, 13-18.)

Tutkimus on tapaustutkimus, koska tutkimuksen empiirinen osa käsittää vain yhden yrityksen (Likitalo & Rissanen 1998, 57). Laadullisten tapaustutkimusten pohjalta ei ole tarkoitus tehdä empiirisesti toistettavissa ja yleistettävissä olevia päätelmiä kuin tilastollisessa tutkimuksessa. Tutkimuksen johtopäätöksistä kuitenkin pitäisi pystyä tekemään yleistyksiä myös muihin kohteisiin kuin tutkimuksessa käsiteltyyn tapaukseen. (Eskola & Suoranta 1998, 66.) Tutkimuksen empiirinen osa toteutetaan teemahaastatteluin, jotka mahdollistavat molemminpuolisen vuorovaikutuksen haastattelijan ja haastateltavan välillä (Koskinen & Alasuutari & Peltonen 2005, 104-105). Tutkimuksen haastatteluissa on tarkoituksena käsitellä SEPAa, mutta haastateltaville esitettävät kysymykset on määritelty sen perusteella, missä asemassa haastateltava on eli haastattelut koostuvat eri kysymyksistä, joiden avulla pyritään saamaan mahdollisimman tarkka kuva tutkittavasta tapauksesta.

1.4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksessa haastatellaan SLO Oy:n laskenta-assistentti Elisa Hasilaa ja laskentapäällikkö Anne Asumaata. Elisa Hasila osallistuu yrityksessä käynnissä olevaan SEPA-projektiin ja laskentapäällikkö Anne Asunmaa vastaa yleisesti SEPAn käyttöönotosta. Tutkimuksessa haastatellaan myös yrityksen pankkien (Nordea Oyj, Sampo Pankki ja Pohjola Pankki Oyj) yhteyshenkilöitä sekä Baswaren konsulttia. Nordean yhteyshenkilönä toimii maksuliikepäällikkö Rose-Marie Pessala, Sampo Pankin yhteyshenkilönä maksuliikepäällikkö Jaana Saulamo ja Pohjola Pankki Oyj:n yhteyshenkilönä rahoitusjohtaja Samuli Majava. Basware Oyj:ltä haastatellaan konsultti Juha Junnista. Haastattelut toteutetaan kasvotusten ja niiden perusteella lähdetään selvittämään ja kartoittamaan SEPAN vaikutuksia yrityksen maksuliikenneprosessiin. Yrityksen sisällä tehtävien haastatteluiden tarkoituksena on selvittää yrityksen maksuliikenneprosessi, joka toimii pohjana, kun yrityksen SEPAn mukaista maksuliikenneprosessia lähdetään selvittämään. Baswaren edustajan haastattelun tarkoitus on selvittää, mitä teknisiä muutoksia yrityksen täytyy tehdä, kun se haluaa ottaa SEPAn käyttöön maksuliikennejärjestelmässään. Pankkien edustajien haastatteluiden avulla ratkaistaan SEPAn tuomia muutoksia ja vaikutuksia pankkien ja yrityksen väliseen maksuliikenteeseen. Haastatteluja peilataan tutkimuksessa olevaan teoriaan ja pyritään niiden perusteella ratkaisemaan SEPAn vaikutukset yrityksen maksuliikenneprosessiin.

1.5 Viitekehys ja keskeiset käsitteet

Viitekehys muodostuu Nordean, OP-Pohjolan, Finanssialan Keskusliiton, Basware Oyj:n ja OpusCapita Oy:n, EPC:n sekä Euroopan Keskuspankin laatimista selvityksistä ja suunnitelmista koskien SEPAA.

Keskeisiä käsitteitä ovat seuraavat:

- SEPA eli Single Euro Payments Area, jolla tarkoitetaan yhtenäistä euromaksualuetta, johon kuuluvat EU- ja ETA-maat sekä Sveitsi (OpusCapita 2005-2007).
- IBAN eli kansainvälinen tilinumero ja BIC, jolla tarkoitetaan pankkitunnistetta, joka ilmoittaa pankin ja maa koodin (OpusCapita 2005-2007).
- ISO20022 Xml (C2B) maksuaineistojen aineistomuoto, jonka pankit ovat määritelleet yritysten lähettämille SEPA maksuaineistoille (OpusCapita 2005-2007).
- LM-maksuaineisto eli käytössä oleva kotimaan maksujen standardi (OP 2009).
- LUM2-maksuaineisto on käytössä oleva ulkomaanmaksujen aineistomuoto (OP 2009).
- TS-maksuaineistolla tarkoitetaan toistuvaissuorituksissa esimerkiksi palkoissa käytettävää aineistomuotoa (OP 2009).
- EU-maksu on euromääräinen EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Norjan ja Liechtensteinin välillä tai sisällä suoritettava enintään 50 000 euron suuruinen tilisiirto, joka välitetään kotimaisen tilisiirron hinnalla. (OpusCapita 2005-2007.)

- PSD eli Payment Service Directive, joka on Euroopan komission valmisteleva direktiivi, jonka tarkoituksena on yhtenäistää maksupalveluita koskeva lainsäädäntö EU:n jäsenmaiden kesken (OpusCapita 2005-2007).
- EPC eli European Payments Council on Euroopan maksuneuvosto, joka edistää SEPAa (Euroopan Keskuspankki 2006, 6).

2 SEPA (Single Payments Area)

SEPA:n lähtökohtana on yhteinen raha. Sen lisäksi, jotta SEPAan siirtyminen on mahdollista, tulee eri mailla ja niiden pankeilla olla yhtenäiset tekniset standardit, liiketoimintakäytännöt sekä yhdenmukainen lainsäädäntö. Euromääräisissä maksuissa pitää pystyä käyttämään yhteisiä maksuvälineitä eli tilisiirtojen, suoraveloitusten ja korttimaksujen pitää olla saman standardin mukaisia, että ne voidaan välittää maahan kuin maahan. Jotta SEPAan siirtyminen voi toteutua, tarvitaan tehokas euromääräisten maksujen käsittelyinfrastruktuuri sekä uusien palvelujen jatkuva kehittäminen asiakkaan näkökulmasta. (Euroopan Keskuspankki 2006, 7.)

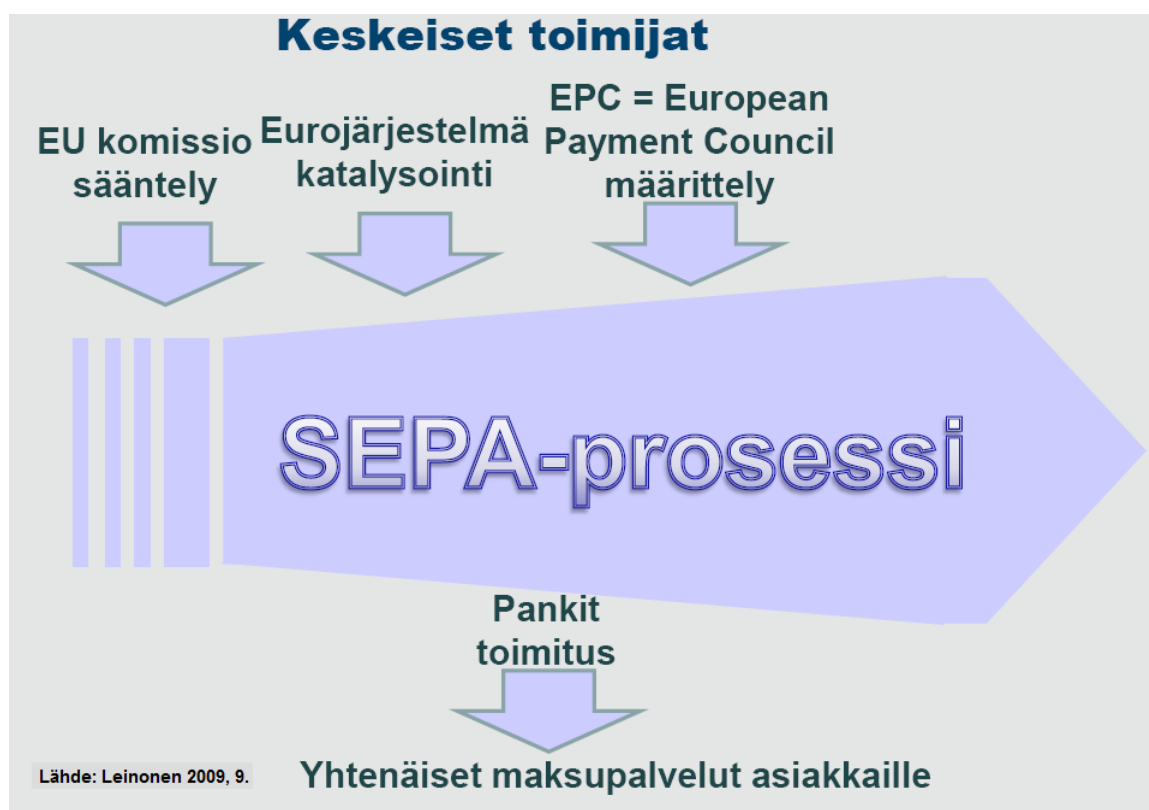
SEPA-hanke on lähtenyt liikkeelle siitä perusajatuksesta, että Eurooppaan on saatava nopeampi ja halvempi tapa rajat ylittävien vähittäismaksujen suorittamiseen. Monessa maassa on kyllä toimivat ja tehokkaat kotimaan maksujärjestelmät, mutta eri maiden maksujärjestelmät eivät ole yhteensopivia ja toimivat omien kansallisten standardiensa mukaisesti. Toisaalta yhtenäinen euromaksualue parantaa koko Euroopan Unionin kilpailukykyä, sillä sen odotetaan tuovan suuria kustannussäästöjä. (Suomen Pankki 2009.) SEPA-hanke ei ole ainoastaan business-projekti, vaan se voidaan nähdä myös poliittisena kunnianhimonäkökulmasta kohti yhtenäistä, kilpailukykyistä ja innovatiivista Eurooppaa (European Central Bank 2008.)

Maksuliikenteen palvelu- ja hintataso on ollut Euroopassa hyvin vaihtelevaa. Esimerkiksi henkilöasiakashinnat Internetin kautta maksettavasta EU-maksusta (tilisiirto kahden Euroopan Unionin jäsenvaltiossa tai Eta-maassa sijaitsevan asiakkaan tilien välillä) vaihtelevat suuresti eri EU-maiden välillä (Nordea 2009a). EU-maksu voi vaihdella eri valtioiden välillä maksuttomasta jopa useisiin euroihin ja maksujen toimitusajat vaihtelevat myös huomattavasti. Esimerkiksi tilisiirto saksalaiselta pankkitililtä toisessa Euromaassa olevan pankin tilille kestää jopa viisi päivää ja valuuttamaksu toisesta EU-maasta toisessa EU-maassa toimivan pankin tilille kestää 7 päivää. SEPA-hanke pyrkii maksuliikkeen tehostamiseen. (Aalto 2008.)

SEPA:n tavoitteena on, että ihmisillä ja yrityksillä on mahdollisuus suorittaa euromääräisiä maksuja yhtä nopeasti, edullisesti ja riskittömästi maasta toiseen koko euroalueella kuin heillä olisi mahdollisuus heidän omassa kotimaassaan. Tehokas infrastruktuuri - jolla euromääräisten maksujen käsittely yhdenmukaistetaan koko euromaksualueella - on välttämätön, jotta maiden välisten maksujen palvelutaso saadaan kotimaisen palvelutason mukaiseksi. SEPA-hankkeella pyritään siis kaikessa

yksinkertaisuudessa saavuttamaan mahdollisimman automaattinen maksun käsittely, jossa on sovittu yhteiset maksustandardit sekä yhteiset toimintatavat. Tämän lisäksi sen on tarkoitus tehostaa kotimaan ja ulkomaanmaksujen käsittelyä aikaisempaa kustannustehokkaammalla ja nopeammalla tavalla. (Suomen Pankki 2009.)

2.1 Keskeiset toimijat

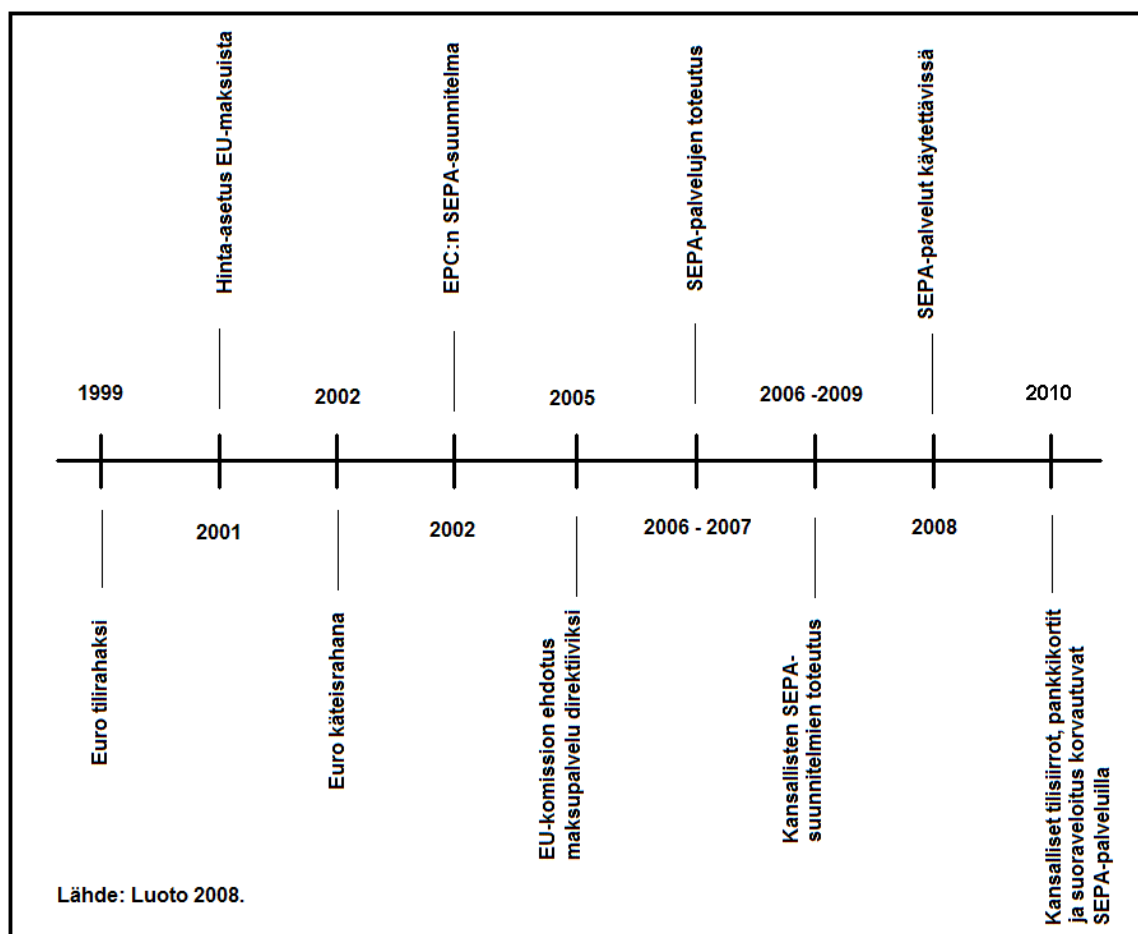

Kuvio 1. Keskeiset toimijat SEPA-prosessissa

European Payments Council (EPC) eli Euroopan maksuneuvosto on eurooppalaisten pankkien perustama yhteistyöelin, jonka tehtävä on kehittää yhtenäistä euromaksualuetta. Se toimii yhdessä Euroopan komission ja EKPJ:n (Euroopan keskuspankkijärjestelmä, joka muodostuu Euroopan Keskuspankista (EKP) sekä kaikkien EU-maiden kansallisista keskuspankeista riippumatta siitä, ovatko jäsenvaltiot ottaneet euron käyttöön) kanssa. EPC:n rooli on määrittellä, suunnitella ja tarkkailla SEPA:n toteutusta. Eurojärjestelmä toimii hankkeessa mukana lähinnä katalysaattorina eli seuraa tarkkaan hankkeen edistymistä, koska se vastaa euroalueen maksujärjestelmien moitteettomasta toiminnasta. EU komissiolle taas kuuluu lakien sääntely. Kansalliset pankit toteuttavat viimekädessä SEPA-hankkeen siirtymäsuunnitelman puitteissa.

2.2 SEPA:n kehitysaskeleet

Euroopan rahoitusmarkkinat ovat yhdentyneet sykäyksittäin ja SEPAa voidaan myös pitää huomattavana askeleena kohti Euroopan yhdentymistä. Alla olevassa kuviossa 2. on esitetty SEPA:n syntymisen ja kehittymisen kannalta tärkeitä askeleita.

Kuvio 2. Askeleet SEPAan

SEPA:n syntymisen kannalta - kuten myös yhtenäisten eurooppalaisten rahoitusmarkkinoiden syntyminen ja Euroopan yhdentymisen kannalta - suuri harppaus oli, kun 1. tammikuuta 1999 euro otettiin käyttöön tilirahana. Tiliraha-käsitteellä tarkoitetaan sitä, että euro otettiin käyttöön (tässä vaiheessa 11 jäsenvaltiossa virallisena valuuttana) ”virtuaalivaluuttana” ilman käteistä suoritetuissa maksuissa ja kirjanpidossa. Tässä vaiheessa vanhojen valuuttojen käyttöä siis jatkettiin yhä käteismaksuissa. (Euroopan komissio 2009a.) Target-maksujärjestelmä sekä Eurobanking associationin (EBA) EURO 1:n kaltaiset järjestelmät mahdollistivat maiden välisten suurien euromääräisten maksujen suorittamisen yhtä turvallisesti ja tehokkaasti kuin euromääräiset kotimaan maksut (Euroopan Keskuspankki 2003, 7).

Seuraava merkittävä askel kohti yhtenäistä eurooppalaista maksualuetta oli vuoden 2001 hinta-asetus EU-maksuista (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2560/2001). Hinta-asetuksen seurauksena pankkien kotimaanmaksuista ja vastaavista rajat ylittävistä maksuista veloittamien palvelumaksujen oli oltava samansuuruiset. Ennen kuin kyseinen asetus oli astunut voimaan, saatettiin ja oli jopa täysin normaalia, että pankit veloittivat maasta toiseen välitettävistä maksuista suurempia palvelumaksuja kuin kotimaanmaksuista, sillä usein niistä aiheutui pankille suuremmat kustannukset. (Euroopan komissio 2009b.)

MITKÄ MAAT OVAT OTTANEET EURON KÄYTTÖÖN JA MILLOIN?	
1999	BELGIA, SAKSA, IRLANTI, ESPANJA, RANSKA, ITALIA, LUXEMBURG, ALANKOMAAT, ITÄVALTA, PORTUGALI JA SUOMI
2001	KREIKKA
2002	EUROSETELEIDEN JA KOLIKOIDEN KÄYTTÖÖNOTTO
2007	SLOVENIA
2008	KYPROS, MALTA
2009	SLOVAKIA

Lähde: Euroopan komissio 2009a.

Kuvio 3. Euron käyttöönotto eri EU-maissa

Kolmantena askeleena kohti SEPAa voidaan pitää hetkeä, jolloin euro otettiin käyttöön seteleinä ja kolikoina. Tämä tapahtui 1.tammikuuta 2002 ja SEPA laajentui tällöin kattamaan pienet käteismaksut (eli maksut, jotka suoritetaan pankkitilillä olevan saldon avulla). Yllä olevasta kuviossa 3. ilmenee hyvin se, mitkä maat ovat ottaneet euron käyttöön ja milloin. Kuten edellä tuli ilmi käteisen rahan käyttöön siirryttiin kuitenkin vasta vuonna 2002. Kaikissa EU:n jäsenvaltioissa euro ei kuitenkaan ole vielä valuuttana. Esimerkiksi Yhdistynyt kuningaskunta ja Tanska ovat vapautettuja yhteiseen valuuttaan osallistumisesta. Myös Ruotsi ja valtaosa uusimmista EU:n jäsenvaltioista eivät vielä täytä yhteisen valuutan käyttöönoton edellytyksiä, eivätkä sen takia ole vielä euron piirissä. (Euroopan komissio 2009a.) Ruotsissa enemmistö kansasta on tosin pitkään ollut yhtenäistä valuuttaa vastaan, mikä lienee suurimpana syynä siihen, ettei Ruotsissa vielä ole siirrytty euroon.

Euroopan maksuneuvoston SEPA-suunnitelma oli ehkäpä suurin yksittäinen harppaus kohti yhtenäistä euromaksualuetta. SEPA-suunnitelmassa EPC laati uudet säännöt ja menettelyt euromaksuja varten. Ideoita suunnittelutyöhön haettiin euroalueen lisäksi myös muualta EU:sta sekä Islannista, Liechtensteinista, Norjasta ja Sveitsistä. Suunnitelma piti sisällään niin yhteiset maksuliikennestandardit ja käytännöt kuin myös siirtymäsuunnitelman yhteiseen SEPA-alueeseen. (European Central Bank 2009.)

Seuraava askel SEPAa kohti otettiin vuonna 2005, kun EU-komissio teki ehdotuksen maksupalveludirektiiviksi. Direktiivin tarkoituksena oli poistaa jäljellä olevat oikeudelliset esteet ja helpottaa maksujen suorittamista EU-maasta toiseen. Direktiivillä pyrittiin saamaan ulkomaanmaksun suorittamisesta yhtä helppoa ja turvallista kuin kotimaan maksun suorittaminen on koko EU-alueella. Vuoden 2005 säädösehdotus keskittyi elektronisiin maksutapoihin (käteinen ja sekä jätetty sen ulkopuolelle), koska EU komissio linjasi direktiivissä, että sähköisiä maksutapoja tulee lisätä kustannussäästöjen takia. Direktiivissä myös todetaan, että käytössä olevat maksujärjestelmät eivät pysty mukautumaan yhtenäiseen maksualueeseen ja järjestelmien mahdollisuuksia ei pystytä hyödyntämään täysin, minkä takia kyseinen maksujärjestelmä on kallis ylläpitää ja haittaa kuluttajien ja yrittäjien mahdollisuuksia hyödyntää EU:n sisäiset kilpailuedut. Direktiivissä toivotaan, että SEPAn avulla asia pystytään korjaamaan. (Commission Of The European Communities 2005.)

Vuoden 2006 puolivälissä alkoi SEPAn toteutusvaihe. Sen aikana keskityttiin uusien SEPA-maksuvälineiden ja maksuliikennestandardien sekä infrastruktuurien käyttöönoton valmisteluun. Tässä vaiheessa edellä mainittuja seikkojen toimivuutta myös testattiin. Pankkien, infrastruktuurioperaattorien, julkishallinnon, yritysten ja monien muiden käyttäjien valmistautumista SEPAn käyttöönottoon myös valvottiin perustamalla kaikkiin euroalueen maihin kansalliset seurantayksiköt. Tällä tavoin pystyttiin seuraamaan SEPAn siirtymistä käytännössä. (Euroopan keskuspankki 2006, 14.)

Kansallisten SEPA-suunnitelmien toteutus aloitettiin vuonna 2006 ja ne jatkuvat vuoteen 2009 asti. Tänä aikana kansalliset pankki- ja maksujärjestelmät siirretään vastaamaan SEPAn mukaisia standardeja ja SEPAn mukanaan tuomat muutokset integroidaan kansalliseen maksuliikennelakiin. SEPA-palveluiden käyttö oli mahdollista jo vuonna 2008. Tämä tarkoitti suurimmalta osalta sirullisten maksukorttien käytön kasvua ja kansallisten pankkitilien muutosta IBAN-muotoon. Pankit välittivät jo SEPA-maksuja mutta välitys tapahtui vain maan rajojen ulkopuolelle ja kustannussäästöjä maksuista ei vielä saanut. Vuoden 2010 loppuun mennessä kaikki kansalliset tilisiirrot, pankkikortit ja suoraveloitukset korvautuvat SEPA-palveluilla ainakin Suomessa. Tällä hetkellä suoraveloituksen toteutusaikataulu on viivästynyt koko SEPA-alueella ja on erittäin todennäköistä, että suoraveloitustandardi ei ole vuoden 2010 loppuun mennessä käyttöönotettavissa. Pankit epäilevät, että kansallisessa maksuliikenteessä käytetään vielä useita vuosia suomalaista suoraveloituskäytäntöä. (Aalto 2008.)

2.3 SEPA-palvelut

SEPA-palveluista on käytössä tällä hetkellä vasta tilisiirto ja SEPA-maksukortti osittain. SEPAn siirtymisen myötä palvelutarjontaan on suunniteltu otettavan mukaan sellaiset palvelut kuin SEPA-suoraveloitus, -verkkomaksu ja -matkapuhelinmaksu. Myös e-laskua ollaan vakavasti lyömässä läpi SEPA-palveluna ja varsinkin suomessa toimivat pankit pitävät sitä suoraveloitusta parempana palve-

luna suoraveloitukseen liittyvien epäkohtien takia ja myös ajavat tästä syystä e-laskua SEPA-suoraveloituksen korvaavaksi palveluksi. Seuraavassa on tiivistettynä kyseisten palveluiden perusideat.

2.3.1 Tilisiirto SCT (SEPA Credit Transfer)

SEPA-tilisiirrolla voi maksaa ja vastaanottaa maksuja kaikkialla SEPA-alueella. SEPA-tilisiirrossa käytetään tunnistetietona kansainvälisiä tilitietoja pankin ja asiakkaan välillä. Tämä tarkoittaa sitä, että tilinumero tulee esittää siten, että siinä ilmenevät kansainvälinen tilinumero (IBAN) ja pankkitunniste (BIC). Näiden tilinumeron tunnistetietojen avulla maksu välitetään maksun saajalle. Suomessa enemmistö pankeista on tarjonnut SEPA-tilisiirtopalveluita jo vuoden 2008 alusta alkaen, ja IBAN JA BIC -tunnistetiedot ovat olleet pakollisia saajatietoja EU- ja ETA-alueen rajat ylittävissä maksuissa vuodesta 2007 alkaen. Pankit ottavat oman aikataulunsa mukaisesti käyttöön uudet XML-pohjaiset standardit sekä pankkien että yritysasiakkaiden välisessä maksuliikenteessä siirryttäessä kohti yhtenäistä euromaksualuetta. (Finanssialan Keskusliitto 2008a, 1.)

2.3.2 Suoraveloitus SDD (SEPA Direct Debit)

SEPA-suoraveloituksen tarkoituksena on vuoteen 2010 mennessä korvata olemassa olevat kansalliset suoraveloitukset, mutta kyseisessä suoraveloituksessa on ollut sen verran ongelmia, että toteutus on venynyt, eikä tarkkaa käyttöönottovuotta ole lyöty lukkoon. Tämä taas antaisi pankeille mahdollisuuden tarjota yleiseurooppalaista suoraveloituspalvelua euromääräisenä. Tämä olisi toteutuessaan siinä mielessä hyvä asia, että velkojilla olisi mahdollisuus periä kätevästi asiakkailtaan maksut olipa asiakas kotimaassa tai muussa SEPA-maassa. Suoraveloituksen käyttöönottoon suhtaudutaan Suomessa toimivien pankkien toimesta vielä varauksella, sillä sen tehokkuutta epäroidään vielä ja siihen liittyviä riskejä katsotaan yhä olevan paljon. SEPA-suoraveloitus siirtäisi suoraveloitussopimusten hallinnoinnin laskuttavalle yritykselle ja maksajalla olisi mahdollisuus peruuttaa suoraveloituskäyttö jopa kahdeksan viikkoa maksun jälkeen. Suomalaiset pankit uskovatkin, että suoraveloitus tulee kotimaassamme korvautumaan - ainakin osittain - suoraveloitusta kehittyneemmällä e-laskuun perustuvilla palveluilla. SEPA-suoraveloituksen epäillään jäävän kapean laskuttajaryhmän palveluksi, koska suoraveloitus lisää yritysten työtä valtakirjojen hallinnoinnissa ja luo epävarmuutta saatavien saamisessa peruutusmahdollisuuden takia. (Finanssialan Keskusliitto 2008a, 2 & Aalto 2008.)

2.3.3 SEPA korttimaksukehikko SCF (SEPA CardFramework)

SEPA-korttikehikko määrittää yleiset periaatteet, joiden mukaisesti SEPAa toteutetaan korttien osalta. SEPA-alueella tulee jatkossa olla maksukortteja, joita on mahdollisuus käyttää maksamisessa samankaltaisesti kaikkialla SEPA-alueeseen kuuluvissa maissa. Tämän takia kauppojen olisi myös voitava ottaa niitä vastaan koko Euroopan yhtenäisellä maksualueella. SEPA yhteensopivia maksu-

kortteja on jo liikkeellä, mutta tavoitteena on, että viimeistään vuonna 2010 pankkien laskemat kortit ovat yhteensopivia koko yhtenäisellä euromaksualueella. Maksukorttien tulo mahdollistaa sen, että kuluttaja voi tehdä ostoksia ja nostaa rahaa käteisautomaateista koko SEPA-alueella. (Finanssialan Keskusliitto 2008a, 2.)

2.3.4 E-lasku (E-Invoice)

Tällä hetkellä suomalaiset pankit kehittävät e-laskua voimakkaasti vastaamaan nykyisten suoraveloitussasiakkaiden tarpeita. Koska SEPA-suoraveloitus muuttaa nykyistä suoraveloituskäytäntöä radikaalisti, ovat pankit alkaneet kehittää muita vaihtoehtoja, joiden avulla suoraveloitusten nykyinen turvallisuus säilytetään. Tarkoituksena on, että nykyisin suoraveloituksessa olevat laskut, tulisivat jatkossa käyttäjän verkkopankkiin, josta lasku siirtyisi automaattisesti maksuun hyväksynnän jälkeen. E-laskutusta ei kuitenkaan ole vielä saatu SEPA:n osaksi eli jos SEPA toteutuu nykyisessä laajuudessaan, e-laskutus jää vain Suomen kansalliseksi standardiksi eikä hyödytä kansainvälisessä kanssakäymisessä. E-laskutuksen ideana on saada myös kuluttaja vastaanottamaan laskunsa verkkolaskuina samalla tavalla kuin useat yritykset jo vastaanottavat sähköisiä laskuja järjestelmiinsä. (Aalto 2008.)

2.3.5 Internet/verkko-maksu (SEPA Online Payments)

SEPA Online Payments eli suomennettuna Euroopan yhtenäisen maksualueen kattavat verkkomaksut saattavat kuulua pankkien palvelutarjontaan tulevaisuudessa, mutta niiden osalta ei vielä voida tietää tarkkaan aikataulua, sillä turvallisuuden taso verkkomaksujen osalta täytyy saada tarpeeksi hyväksi sekä pankkien että pankkien asiakkaiden kesken ennen kuin SEPA-verkkomaksut voidaan toteuttaa käytännössä. Suomessa kansalliset verkkomaksut toimivat hyvin, mutta SEPA-verkkomaksujen myötä olisi myös mahdollista maksaa suoraan oman verkkopankin kautta maksuja SEPA-alueella. EPC on tehnyt selvitystyötä SEPA-verkkomaksujen osalta, mutta vielä on paljon selvitettävää asioita ennen kuin niistä tulee todellisuutta. (European Central Bank 2008.)

2.3.6 Matkapuhelinmaksaminen (M-Payments)

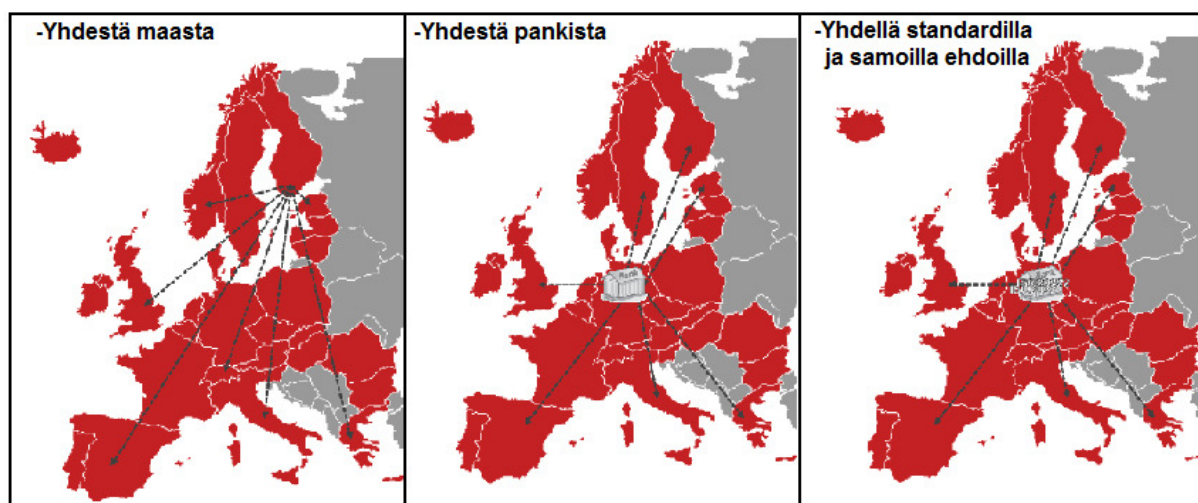
EPC ryhtyi laatimaan läheisessä yhteistyössä GSM-matkapuhelinoperaattoriyhdistyksen GSMA:n (The Association Of GSM Mobile Telephone Operators) kanssa kesäkuussa 2008 kehikkoa pankkien ja matkapuhelin operaattoreiden väliselle yhteistyölle, jonka tarkoituksena on kehittää sellaisia palveluita kuluttajille, jotka mahdollistavat kuluttajia maksamaan SEPA-maksuja matkapuhelimiensa välityksellä. SEPA-maksujen maksaminen ei ole vielä mahdollista matkapuhelimien välityksellä, eikä varmaa tietoa vielä ole, miten kehitys kyseisen palvelun osalta tulee jatkumaan. (European Central Bank 2008, 19.)

2.4 SEPA:n vaikutukset hyötyineen ja haittoineen

SEPAan siirtymisellä on vaikutuksia niin pankkeihin, kuluttajiin kuin yrityksiin. Seuraavissa kappaleissa pureudutaan tarkemmin SEPA:n vaikutuksiin kyseisten toimijoiden näkökulmasta.

2.4.1 Yrityksiin

Yritys voi halutessaan hoitaa koko SEPA-alueen maksuliikkeen:

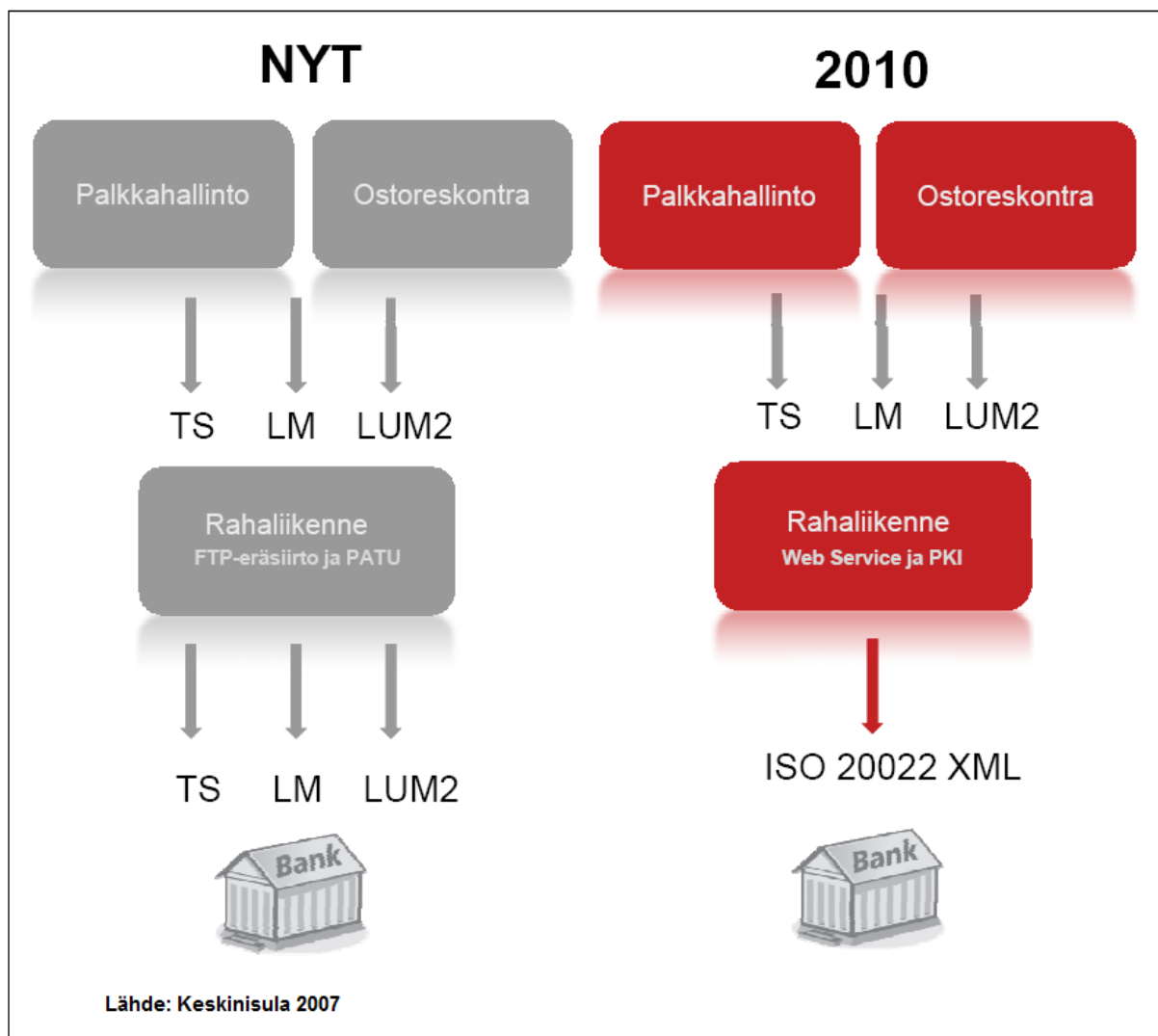

Lähde: Keskinisula 2007.

Kuva 1. SEPA:n vaikutukset SEPA-alueen maksuliikkeeseen

SEPAan siirtyminen mahdollistaa sen, että yksi yritys voi hoitaa koko SEPA-alueelle suuntautuvan maksuliikenteensä yhdestä maasta ja yhdestä pankista, koska SEPA-alueen mailla ja pankeilla on samat standardit ja ehdot. Tämän lisäksi SEPA avaa varsinkin suurille yrityksille mahdollisuuden suuriin kustannussäästöihin ja toiminnan tehostamiseen maksuliikenteen ja taloushallinnon järjeistämisen kautta. Järjeistämisen merkitsee juuri sitä, että yrityksellä on mahdollisuus hoitaa koko SEPA-alueen maksuliikenne yhden tilin kautta samoin standardein ja järjestelmin. (Finanssialan Keskusliitto 2009a.)

Yritysten on toki tehtävä muutoksia taloushallinnon ja maksuliikenteen järjestelmiin, sillä SEPA muuttaa maksuliikkeessä käytettäviä standardeja (XML-standardi, IBAN ja BIC edellyttävät muutoksia yritysten taloushallinnon ja maksuliikkeen järjestelmiin, joissa käsitellään tilitietoja). Seuraavalla sivulla oleva Kuva 2. selventää, miten SEPA tulee muuttamaan maksuliikenteessä käytettäviä standardeja.

Kuva 2. Rahaliikenne yrityksestä pankkiin ennen SEPAa ja SEPAn jälkeen

Tällä hetkellä rahaliikenne yrityksestä pankkiin Suomessa tapahtuu kotimaisilla standardeilla TS (toistuvaissuoritukset), LM (kotimaan maksut) ja LUM2 (ulkomaan maksuaineisto). Talous- ja kassanhallintaohjelmistot tuottavat kyseisten standardien mukaista aineistoa, joka välittyy sellaisenaan suoraan pankille, joka tekee jatkotoimenpiteet. Koska Suomessa käytössä olevat standardit eivät ole yleisiä, täytyy pankin muuntaa aineistoja ennen kuin maksut voidaan lähettää Suomen ulkopuolelle. (OP 2009.)

SEPAan siirtymisen jälkeen yrityksen talousjärjestelmät voivat tuottaa edelleen Suomen kansallisten standardien mukaista aineistoa, mutta se pitää muuntaa SEPA-standardin mukaiseksi, kun aineisto lähetetään pankkiin jatkotoimenpiteitä varten. SEPA-standardia kutsutaan ISO 2022 XML-standardiksi, joka on yhtenäinen kaikissa SEPA-maissa. Kassanhallintajärjestelmätoimittajat markkinoivat tällä hetkellä muunninta, joka pystyy muuntamaan TS, LM ja LUM2 -aineistot ISO 2022 XML-

aineistoksi, mutta tarkoitus on, että taloushallinnonjärjestelmät pystyvät jossain vaiheessa tuottamaan suoraan SEPA:n mukaista maksuaineistoa. (OP 2009.)

Järjestelmien näkökulmasta SEPA tulee muuttamaan asioita myös siten, että FTP-eräsiirto ja PATU-tunnisteiden käyttö loppuvat ja niiden tilalle tulee WebServices-kanava ja PKI-tietoturva (Public Key Infrastructure). FTP-eräsiirrolla tarkoitetaan yrityksen kassajärjestelmästä tapahtuvaa maksuaineiston lähetystä pankkiin. Lähetysten tunnistus on tapahtunut PATU-avaimilla, joilla on varmennettu, että lähettäjänä on kyseinen yritys ja aineisto on suojattu. Web Services-kanava hyödyntää uusinta tietotekniikkaa ja lisää aineiston lähetysten tietoturvaa. Kanavaan otetaan käyttöön uusi PKI-teknologiaan perustuva tunnistepalvelu, joka korvaa PATU-tunnisteen. PKI on kansainvälisesti käytössä oleva menetelmä siirrettävän tiedon suojaamiseen. (OP 2009.)

Yrityksen on selvitettävä sekä omat että kauppakumppaniensa IBAN ja BIC muodossa olevat pankkiyhteystiedot, sillä kotimaiseen tilinumeroon perustuva tilisiirtopalvelu tulee poistumaan SEPA-siirtymäajan loppuun mennessä. Yrityksen on tärkeä huolehtia siitä, että se lisää omat IBAN ja BIC-tiedot laskulomakkeilleen, jotta se voi vastaanottaa maksuja uudella tilisiirtotavalla. Yrityksen tulee myös ottaa huomioon, että IBAN ja BIC-tietojen lisääminen asiakas ja laskutusrekistereihin voi vaatia ohjelmistomuutoksia. (Finanssialan Keskusliitto 2008b.)

SEPA-kortti - eli EMV-sirulla varustettu kortti, jolla kortinhaltija voi maksaa ostoksia ja palveluita sekä nostaa rahaa käteisautomaatista yhtä helposti koko yhtenäisellä euroalueella - edellyttää palveluyrityksiltä ja kaupalta EMV-kortteja (EMV-standardin ovat kehittäneet Europay, MasterCard ja Visa) hyväksyviä maksupäätteitä ja maksupäätteohjelmistoja sekä sopimuksia maksutapahtumien välittämiseksi. Palveluyritysten ja kaupanalan yritysten tulee ottaa kyseiset seikat huomioon toimintaansa suunnitellessa. Kauppiaan on otettava huomioon, että kaikkien 1.1.2006 jälkeen käyttöön otettujen maksupäätteiden on oltava EMV-hyväksytyjä sirumaksupäätteitä. (Nordea 2009b.)

Yrityksiä ja kauppiaita SEPA tulee hyödyttämään muun muassa siten, että yrityksen likviditeetti paranee, kun nopeampi maksuliike sitoo vähemmän pääomaa. Myös tuonti ja vientiyritysten toiminta helpottuu, kun maksut voidaan hoitaa yhden pankin ja yhden pankkitilin kautta kaikkiin SEPA-alueen maihin. Yhteisten sähköisten standardien odotetaan myös luovan suurtuotannon etuja. Yritysten kannalta suurimpana hyödyn aikaansaajana pidetään sähköisen laskutuksen standardia, joka ei kuitenkaan vielä ole toteutunut SEPA-maksuissa. Yritykset odottavat myös pankeilta uusia ja parempia Cashmanagement-palveluita, koska likviditeetin odotetaan parantuvan. SEPA:n siirtymisen myötä yrityksillä tulee myös olemaan paremmat mahdollisuudet kilpailuttaa pankkeja. (Leinonen 2009, 39)

Yritysten kannalta pulmallista SEPA:n siirtymisessä on varsinkin se, että pankit ovat palkka-, eläke- ja erilaisten tilitys -aineistojen osalta luopumassa maksupäiväkäytännöstä ja korvaamassa sen eräpäivällä. Tällä hetkellä esimerkiksi palkka-aineistoon yritys on ennalta määritellyt päivän jolloin

mailta, hinnat ovat näkyvämpiä ja valintamahdollisuudet laajempia. SEPAan siirtyminen mahdollistaa myös sen, että kuluttaja voi maksaa halutessaan kortillaan ostoksia SEPA-alueen eri maissa samalla tavalla kuin kotimaassaan. Pankkien kuluttajille kohdistuvia palveluita ovat SEPA-tilisiirto ja SEPA-maksukortti ja myöhemmin palvelutarjontaan on tulossa myös SEPA-suoraveloitus. (Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

2.4.3 Pankkeihin

SEPA:sta on paljon hyötyä pankeille, sillä SEPA tuo mukanaan uusia maksuvälineitä ja koko euroalueen kattavat infrastruktuurit. SEPAn käyttöönotto siihen kuuluvien maiden keskuudessa vaikuttaa pankkien toimintaan siten, että ne pystyvät laajentamaan toimintaansa ja kilpailemaan koko euroalueella, sillä ne voivat tarjota palvelujaan koko euroalueen asiakkaille. Toiminnan laajentaminen tarkoittaa myös sitä, että SEPAn käyttöönoton myötä pankit voivat tarjota SEPA-palvelujen ohessa asiakkailleen myös niihin liittyviä lisäpalveluita. (Euroopan Keskuspankki 2006, 17.)

SEPAn myötä uskotaan markkinoiden tehostuvan, kun maksuehdot ovat kaikkialla samat. Pankit pystyvät sopimaan paremmat ehdot palveluntarjoajiensa sekä järjestelmiensä ylläpitäjien kesken, kun kaikilla pankeilla on yhteensopivat järjestelmät. Toisin sanoen palveluntarjoajien, järjestelmätoimittajien ja järjestelmien ylläpitäjien kesken kilpailu kovenee ja tämä tiputtaa niiden palveluksistaan pyytämiä hintoja alaspäin ja pankit saavat huomattavia kustannussäästöjä. SEPA-alueella järjestelmät ovat kaikille avoimia ja noudattavat samoja sääntöjä sekä pystyvät välittämään toistensa kesken maksuja; tämä tulee luomaan kustannustehokkaammat maksuliikennemarkkinat kilpailun lisääntyessä edellä mainittujen osapuolten kesken. (Euroopan Keskuspankki 2006, 17.)

Pankit ovat joutuneet asetuksen (EY) N:o 2560/2001 periaatteen mukaan perimään maan sisäisistä maksuista ja EU- ja ETA -maasta toiseen suoritettavista maksuista perittävästä palvelumaksuista yhtä paljon. Tämä aiheutti sen, että pankit ovat joutuneet perimään asiakkailtaan ulkomaanmaksuista pienempiä palvelumaksuja kuin, mitä pankeille aiheutuneet kustannukset ovat olleet. Tämä ajaa pankkeja kohti yhtenäisiä standardeja ja käytäntöjä, koska vain ulkomaanmaksujen käsittelyä, selvitystä ja toimitusta uudelleen tehokkaammiksi ja edullisemmiksi kehittämällä voidaan päästä eroon tästä ongelmasta. Yhtenäinen euroalue SEPA tulee tavoitteensa saavuttaessaan olemaan yhtä tehokas ja edullinen ulkomaanmaksujen osalta kuin kotimaanmaksut ovat tällä hetkellä. (Euroopan Keskuspankki 2006, 17.)

Pankkien kannalta SEPA-suoraveloitus on ongelmallinen ja suomalaiset pankit vastustavatkin suomalaisten yritysten ohella SEPA-suoraveloitusta, sillä nykyisessä kansallisessa suoraveloitusta käytännössä pankit hallinnoivat suoraveloitussopimuksia, eivätkä tästä johtuen halua siirtyä SEPA-suoraveloitukseen, jossa hallinnointi siirtyisi veloittavan osapuolen eli yrityksen tai muun toimijan kontolle. Suomalaiset pankit yrittävät saada tämän muutoksen kumottua, mutta näyttää kuitenkin

siltä, että tähän ollaan etenemässä. Suomalaiset pankit ovat kuitenkin väläyttäneet E-laskua mahdolliseksi SEPA-suoraveloituksen korvaajaksi. (Aalto 2008.)

2.5 SEPAan siirtymisen tilanne Euroopassa

Vuoden 2008 alusta on ollut mahdollista lähettää SEPA maksuaineistoa euroissa Euroopan alueella. SEPA:n standardien mukaiset sirumaksukortit käyvät nyt myös yleisesti maksuvälineinä Euroopassa riippumatta siitä, minkä maan pankki kyseisen kortin on myöntänyt. EPC on säätänyt, että vuoden 2010 loppuun mennessä suurin osa SEPA-alueen sisällä siirtyvistä maksuaineistosta olisi SEPA:n mukaista. Vuodesta 2011 eteenpäin kansallista maksuaineistoa ei enää välitettäisi vaan jokaisessa maassa olisi yhtenäinen standardi. (SEPA.ie 2008.) Kaikki SEPA maat ovat sitoutuneet käyttöönottoaikatauluun, mutta on epäselvää pystyvätkö kaikki nostamaan maksuliikenteensä tason SEPA:n vaatimalle tasolle. SEPA:n käyttöönottoaikataulun ollessa vasta suositus, on vielä epävarmaa, että pankkipalvelujen osalta vielä kehittymättömät maat aikovat toteuttaa vaaditut investoinnit ja saattaa maksuliikenteensä SEPA:n vaatimalle tasolle ja toteuttaa SEPA:n vaatimat investoinnit samassa aikataulussa maksuliikenteen osalta kehittyneempien maiden kanssa. Kyseisissä maissa maksuliikenteen saattaminen SEPA:n vaatimusten mukaiseksi on myös työläämpi projekti kuin maissa, joissa maksuliikenne on kehittyneemmin järjestetty. Täytyy ottaa huomioon, että esimerkiksi Suomi on edelläkävijä maksuliikenne prosessiensa osalta ja muualla Euroopassa, kuten Ranskassa ja Englannissa suositaan sekkejä tilisiirtojen sijaan. (Aalto 2008.)

Monessa maassa SEPAan siirtyminen ei ole pelkästään tekniikan muuttamista vaan vaaditaan myös uudenlaista ajattelutapaa, jotta maksuliikenteestä saadaan tehokasta koko Euroopan alueella. Suomessa maksut maksetaan suhteellisen ajallaan ja laskujen katoamisprosentti on pieni verrattuna esimerkiksi Kreikkaan tai Italiaan, jossa maksuajat ovat pitkät ja suurin osa laskuista maksetaan reilusti myöhässä. SEPAa on lähdetty rakentamaan tarkoituksena tehostaa maksuja euroissa Euroopan Unionin alueella ja sitä kautta saada kustannussäästöjä sidosryhmille. SEPA:n siirtymisen tilanne nähdään kunnolla vasta vuoden 2010 alusta, kun jokaisessa maassa on otettu käyttöön maksupalveludirektiivi, joka on sulautettu kansalliseen maksuliikennettä säätelevään lainsäädäntöön ja jossa siirtymisestä tulee pakollista. Varmaa on, että Suomessa kansallisten maksuaineistojen välitys loppuu vuoden tammikuussa 2011, mutta ei ole vielä aivan varmaa, loppuuko se samalla muissa SEPA maissa. (Aalto 2008.)

2.6 Tarvittavat toimenpiteet SEPA:n onnistumiseksi

SEPA on jo hyvin pitkälle viety projekti, jonka onnistuminen tässä pisteessä on suurimmalta osin kiinni poliittisten tahojen jatkuvasta sitoutumisesta ja käytännön tuesta projektia kohtaan. Jotta SEPA onnistuu siinä laajuudessa, kuin on ajateltu, ovat kansalliset hallitukset keskeisessä roolissa.

Myös Euroopan Komissio ja Euroopan Keskuspankki pystyvät toiminnallaan edesauttamaan SEPAn onnistumista.

On katsottu, että Euroopan komission täytyy edelleen pyrkiä jatkamaan EU-maiden hallitusten sitouttamista SEPAn toteuttamiseen. Euroopan komission on myös luotava käyvät säännöt ja lakipohja toteutettaville SEPA-instrumenteille. Sen tulisi myös tarjota tukea samassa mittakaavassa kuin silloin kun euro otettiin käyttöön. (European Payments Council 2009, 49.)

EU-maiden hallitusten taas on kyettävä osoittamaan johtajuutta kansallisissa SEPA-komiteoissa yhdessä muiden osakkaiden, kuten kansallisten keskuspankkien kanssa. Niiden tulee taata johdonmukainen siirtyminen maksupalveludirektiiviin alkaen 1. lokakuuta 2009. EU-maiden hallitusten tulee kannustaa ja tukea SEPAn toteutusta julkishallinnon avulla kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Julkishallintojen mukaan tulo on erittäin tärkeää sen vuoksi, että julkinen sektori tuottaa yli 20 % EU-alueen maksuliikenteestä. EU-maiden hallitusten tulee myös yhteisesti sopia päivämäärät, jolloin julkisen sektorin migraatio SEPAn maksu-instrumentteihin tulee tapahtua. Hallitusten olisi myös allokoitava resursseja vuosittaisiin budjetteihinsa SEPAn toteutumista ja migraatiota varten. Hallitusten on myös vaadittava SEPA-standardien käyttöä maksupalvelujen julkisten hankintojen osalta. Tämä sallii pankeille mahdollisuuden toimittaa SEPA-maksupalveluita kaikkiin julkisen hallinnon alaisiin elimiin. Hallitusten tulisi myös luoda kannustimia asiakkaille, jotka siirtyvät aikaisessa vaiheessa SEPA-palveluiden käyttäjiksi. (European Payments Council 2009, 49.)

Euroopan Keskuspankki voi toiminnallaan edesauttaa SEPAn onnistumista siten, että se poistaa toisistaan eroavat maksujen saldo-raportointi vaatimukset eri maiden kesken, koska ne luovat juridisen esteen yhtenäisen euromaksualueen syntymiselle. EPC:n mukaan olisi myös tärkeää, että Euroopan Keskuspankille luotaisiin tiedonvälitysbudjetti SEPAn käyttöönottoa varten. Tämän budjetin turvin Euroopan Keskuspankki toimisi toimintaperiaatteiden katalysaattorina koko prosessin ajan. (European Payments Council 2009, 49.)

3 SEPAn käyttöönotto Suomessa

Tällä hetkellä suomalaiset ohjelmistotalot ja pankit puhuvat, että SEPAan siirtyminen on isompi muutos kuin euron käyttöönotto vuonna 2002. Euro oli vain yksi valuutta muiden joukossa, mutta SEPA vaatii muutoksia yritysten ja pankkien järjestelmiin sekä uusia sopimuksia pankkien palveluissa. Vaikutukset näkyvät myös kuluttajien jokapäiväisessä elämässä. (Basware Oyj 2008.)

3.1 Suomen kansallinen SEPA-siirtymäsuunnitelma

Suomen kansallinen SEPA-siirtymäsuunnitelma on luotu EPC:n ohjeistuksen mukaisesti. 28.1.2008 alkaen enemmistö suomalaisista pankeista on tarjonnut SEPA-tilisiirtopalvelua, johon vahvasti liitty-

vät IBAN ja BIC -tunnisteet ovat olleet pakollisia rajat ylittävissä EU- ja ETA-alueen maksuissa jo 1.1.2007 alkaen. Uusien XML-pohjaisten standardien käyttöönotto pankkien välisissä sekä pankin ja yritysasiakkaiden välisessä tapahtumaliikenteessä tulee tapahtumaan kunkin pankin oman aikataulun mukaisesti yhtenäiseen euromaksualueeseen siirryttäessä ja pankit sopivat standardien käyttöönotosta omien yritysasiakkaidensa kanssa. Vanhoista kansallisista standardeista ollaan näillä näkymin luopumassa vuoden 2010 loppuun mennessä. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

Pankit pyrkivät täydentämään SEPA-tilisiirtoa lisäpalveluin, jotta suomalainen pankkien palvelutaso pystyttäisiin säilyttämään ennallaan. Pankit tulevat kuitenkin päättämään tarjoamistaan lisäpalveluista itsenäisesti. On katsottu, että suomalaisen palvelutason säilyttämiseksi, on pankkien tarjottava seuraavanlaisia SEPA-tilisiirtoon liittyviä lisäpalveluita: (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

- Maksupäivän välittäminen maksun saajalle, jotta viivästyskorko pystytään määrittelemään. Tämä kyseinen tiedon välittäminen ei kuulu SEPA-standardeihin, mutta on suomalaiseen käytäntöön vakiintunut. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)
- Kooditieto, joka ilmoittaa, onko kyseessä palkka vai eläke. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)
- Nimitieto kenelle maksu on tarkoitettu ja tieto kenen puolesta maksu on maksettu. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)
- Lisäpalveluna myös maksuerittelytiedon rivien määrän kasvattaminen, sillä SEPA-tilisiirrossa enimmäisrivimäärä on 140 merkkiä. Sitä pidetään riittämättömänä yritysasiakkaiden hyvityslaskuilla kuitattujen laskujen erittelyiden välittämiseksi. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)
- Maksujenvälitys nopeus edellyttää, että saadaan aikaiseksi pankkien ja yritysasiakkaiden välinen yöaikana tapahtuva selvitys- ja katteensiirtopalvelu aikaiseksi. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

Lisäpalveluiden käyttöönotot ovat riippuvaisia pankkien valmiuksista ja valitun selvitys- ja katteensiirtojärjestelmän (EBA) että myös Euroopan Keskuspankin Target2 järjestelmän valmiuksista. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

SEPA-suoraveloituksen osalta ei voida vielä varmuudella sanoa tarkkaa siirtymäaikataulua, sillä suoraveloituksen käyttöönoton aikataulu riippuu yhtenäisen eurooppalaisen lainsäädännön eli maksupalveludirektiivin (PSD, Payment Service Directive) voimaantulosta ja soveltamisesta kansallisiin lainsäädäntöihin. SEPA-siirtymäsuunnitelman mukaan maksupalveludirektiivin on oltava sovellettuna kansallisiin lainsäädäntöihin vuoden 2009 marraskuuhun mennessä. Suomessa SEPA-suoraveloitusta pidetään aikaisemmissa kappaleissa mainituista syistä kehittymättömänä ja siitä syystä suomalaiset

pankit suhtautuvat siihen skeptisesti ja pyrkivät löytämään vaihtoehtoista maksutapaa, kuten e-laskua. Suomessa nykyinen suoravelotuskäytäntö tulee pankkien mukaan säilymään vielä pidempään kuin 2010 vuoden loppuun ja jää nähtäväksi kuinka suomalaiset pankit vastaanottavat SEPA-suoraveloituksen. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

SEPA yhteensopivia maksukortteja on jo Suomessa liikkeellä ja EPC:n korttikehikossa (SCF) esitettyjen vaatimusten mukaan pankkien on pitänyt jo 1.1.2008 alkaen tuoda kyseisiä kortteja asiakkaidensa saataville. SEPA Cards Framework (SCF) eli EPC:n maksukorttikehikko on vahvistettu EPC:n yleiskokouksessa syyskuussa 2005. SEPA-maksukorttien ja -maksupäätteiden osalta tavoitteeksi on asetettu, että vuoden 2010 loppuun mennessä kauppojen maksupäätteiden määrä tulee olla kattava ja maksupäätteissä käytettävä EMV-sirumaksamisominaisuuksia. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

Pankit, jotka Suomessa laskevat kortteja liikkeelle, ovat siinä käsityksessä, että niiden käyttämät kansainväliset korttiohjelmat täyttävät korttikehikon vaatimukset, eikä korttien liikkeellelaskuun näiden ohjelmien myötä tule muutoksia ja korttien käytettävyys laajenee. SEPA-maksukorttien lisääntyminen tulee kuitenkin edellyttämään maksupäteeohjelmistojen päivitystä. Siirtyminen sirullisiin SEPA-kortteihin toteutetaan siirtymäajan aikana niin pian kuin se on mahdollista. Tällä hetkellä näyttää siltä, että SEPA-maksukortit siirtyvät pankeilta rahoitusyhtiöiden, kuten VISA, hallintaan, mikä nostaa kauppojen korttistoista maksamia provisioita. Kansallisten korttien jatkosta ei ole vielä tehty päätöstä, mutta niiden käyttäminen olisi mahdollista vain Suomessa ja kun sirupätee-maksu tulee pakolliseksi jokaisessa kaupassa magneettiraidan jäädessä pois maksukortista, on epävarmaa, haluavatko pankit maksaa erikseen vain Suomessa toimivista pankkikorteista. Pankit saavat itse tehdä päätökset korttivalikoimistaan. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

Pankit tavoittelevat, että niiden myöntämät kortit ovat täysin hyväksytyjä kotimaisissa maksupäätteissä. Kauppiaille kuitenkin itsenäinen päätösvalta siitä, mitkä kortit hyväksytään maksuvälineiksi. Pankkien tai muiden SEPA-korttien tapahtumien vastaanottajien on tullut tarjota vuoden 2008 alusta mahdollisuus vastaanottaa yhden tai useamman SEPA-yhteensopivan korttiohjelman mukaisia maksuja. Korttiohjelmat, joilla ei ole Suomessa omaa liikkeellelaskijaa, ei voida taata käytettävyyttä Suomessa. Tällaisten korttien hyväksyttävyyys jää korttiohjelman omien toimenpiteiden varaan. Pyrkimyksenä on, että SEPA-korttien käyttöönotto on tapahtunut koko Suomessa vuoden 2010 loppuun mennessä. Suomessa kauppa päättää itsenäisesti SEPA-maksupäätteiden käyttöönoton aikataulut ja toteutustavat, koska maksupäätteet ovat kaupan omaisuutta ja vaativat kaupalta investointeja. Pankit eivät näin ollen pysty vaikuttamaan kauppojen siirtymäaikatauluun eivätkä takaamaan, että kaikki kauppiat ovat siirtymässä sirukortit hyväksyvään maksupäätteeseen. Kauppiat kuitenkin ovat huomanneet sirukortin hyödyt, sillä mahdollisuus väärinkäyttää korttia pienenee, kun allekirjoitus ei ole enää ainoa varmennus siitä, että kortin käyttäjä todella on kortin haltija. Suurin syy siirtyä uusiin maksupäätteisiin tulee luultavammin siinä vaiheessa, kun magneettijuova poistuu mak-

sukorteista ja asiakkaiden asiointi vaikeutuu, kun maksuväline ei enää kelpaakaan kaupan laitteeseen. (Finanssialan Keskusliitto 2008a.)

3.2 Payment Service Directive ja Suomen uusi maksupalvelulaki

Maksupalveludirektiivi eli Payment Service Directive (PSD) on Euroopan komission laatima direktiivi, jonka tarkoituksena on maksuliikennemarkkinoiden tehostaminen ja niillä esiintyvän kilpailun lisääminen. Tämän hetkisen aikataulun mukaisesti direktiivin sisältämät säädökset on vietävä kansalliseen lainsäädäntöön 1.11.2009 mennessä. Maksupalveludirektiivin on tarkoitus poistaa SEPAn tiellä olevia juridisia esteitä ja täydentämään sisämarkkinoita ja SEPAa. Se on yksi SEPAn kulmakivistä ja ilman sen viemistä kansallisiin lainsäädäntöihin ei yhtenäistä euromaksualuetta voi toteuttaa EU:n sisällä. Maksupalveludirektiivi tulee luomaan nykyaikaisen ja yhtenäisen kehyksen, joka tarjoaa tarvittavan oikeudellisen pohjan SEPAlle. Direktiivillä tullaan yhtenäistämään sovellettavia säännöksiä, mikä auttaa pankkeja SEPA-maksuvälineiden käytännön toteutuksessa. Säännösten yhdenmuokaistaminen helpottaa myös SEPA-maksuvälineiden käyttöönottoa niiden käyttäjien keskuudessa. Direktiivin avulla luodaan tämän lisäksi tarvittavat vakausvalvontajärjestelmät vähittäismaksu-markkinoilla operoivia uusia toimijoita varten. Uusien vakausvalvontajärjestelmien tarkoituksena on vahvistaa kuluttajansuojaa ja edistää kilpailua sekä innovointia. PSD:llä siis luodaan yksinkertaisuudessaan oikeudellinen kehys SEPAn syntymisen mahdollistamiseksi. (Euroopan Keskuspankki 2007.)

Suomen uusi maksupalvelulaki, joka pohjautuu EU:n maksupalveludirektiiviin, tulee voimaan marraskuussa 2009. Laki säätelee kaikkea maksamiseen liittyvää eli se ei rajoitu pelkästään SEPA palveluihin. Laissa säädetään muun muassa seuraavista asioista: maksuliikepalvelut, pankkien tiedonantovelvollisuudet, pankin/asiakkaan oikeudet, velvollisuudet ja vastuut, maksujen vastaanotto, käsittely sekä toimitusaika ja maksujen arvopäivät ja siihen liittyvä koronlaskenta. Lain vaikutuksesta koko EU-alueen maksuliike nopeutuu ja vuodesta 2012 alkaen maksun on kuljettava saajan tilille yhdessä pankkipäivässä myös rajat ylittävissä maksuissa. Tällä hetkellä maksu kulkee maksimissaan kolmessa päivässä. Lain myötä palkat tulevat olemaan palkansaajilla muutamaa tuntia nykyistä myöhemmin. Tämä tarkoittaa, että nykyisin palkka näkyy saajan tilillä heti kello kahdentoista jälkeen yöllä, kun uuden lain myötä palkka näkyy tilillä noin yhdeltä yöllä. Laki myös määrää, että pankit joutuvat lopettamaan arvopäivittäisen koronlaskennan. Uusi maksuliikelaki koskee enemmän pankkeja ja muita maksupalvelujentarjoajia kuin yrityksiä ja henkilöasiakkaita ja tarjoaa jonkin verran parannuksia vanhoihin palveluihin. (Pohjola Pankki 2009)

Maksupalvelulain kirjoittaminen on kuitenkin edelleen kesken ja lopullinen lakiehdotus tulee eduskunnan käsittelyyn syksyllä 2009. Tämän takia lain vaikutukset ovat vielä jonkin verran epäselviä ja lopulliset vaikutukset nykyisiin palveluihin sekä ehtoihin selviävät vasta vuoden 2009 loppupuolella. Tällä hetkellä auki olevia kysymyksiä ovat sovelletaanko lakia kaikkiin pankkien Cash Management-palveluihin, mitkä tilit tulkitaan maksuliiketileiksi eli koskeeko kirjanpidollisia konsernitilejä samat

säännöt kuin muitakin pankkitilejä sekä miten tulkitaan suoraveloituksen palautusoikeutta. (Pohjola Pankki 2009)

3.3 Yritysten SEPA-valmius

Kesällä 2008 Basware Oyj teetti web-kyselyn organisaatioiden SEPA-valmiudesta. Samanlainen tutkimus oli tehty aikaisemmin asiakasyrityksille joulukuussa 2007. Tietoisuus SEPasta ja sen merkityksestä oli puolessa vuodessa lisääntynyt selkeästi. Tämä johtuu siitä, että SEPA tietoa oli vuoden 2008 puolessa välissä paremmin saatavilla kuin aikaisemmin ja pankit sekä ohjelmistotoimittajat toimivat yhdessä yritysten tiedottamisessa SEPA-kehityksestä ja vaadittavista muutoksista. Tiedon lisääntyessä yritysten ymmärrys SEPA-projektin laajuudesta oli parantunut ja monet olivat hyväksyneet ajatuksen, että SEPA muuttaa asioita enemmän kuin euro. (Basware Oyj 2008.)

Tutkimuksessa kuitenkin selvisi, että vaikka yritysten ymmärrys SEPasta oli parantunut, suurin osa organisaatioista oli edelleen sitä mieltä, että SEPAan perehtyminen riittää eikä yrityksessä ollut tehty SEPA-suunnitelmaa. Vain 11 prosenttia kyselyyn osallistuneista organisaatioista oli tehnyt SEPA suunnitelman ja 24 prosenttia aikoi tehdä suunnitelman. SEPA muutokset kassanhallintaan koettiin jonkin verran merkittävinä, mutta kaikkia muutoksia ei vielä osattu arvioida eikä todennäköisesti osatakaan ennen kuin SEPA on kaikkialla käytössä. (Basware Oyj 2008.)

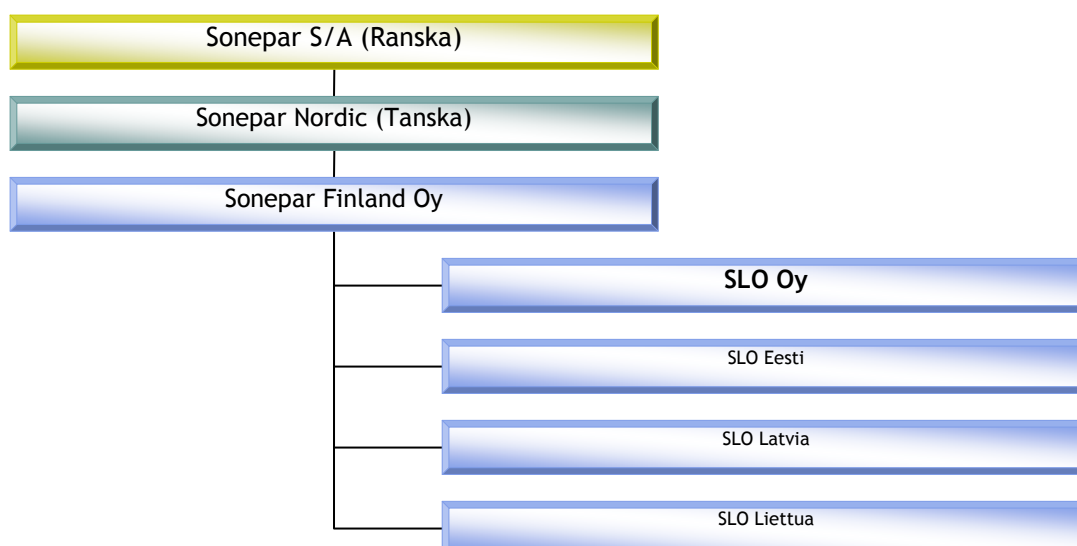
SEPA-yhteensopivien järjestelmien käyttöönottoa yritykset olivat suunnitelleet vuosille 2009-2010. Useimmat yritykset ymmärsivät, että päivityksiä ei kannata jättää vuoden 2010 loppuun, kun SEPA tulee pakolliseksi, mutta vuonna 2008 päivitysprojektit eivät olleet lähteneet käyntiin suunnitelmien mukaisesti. Organisaatiot suunnittelivat päivittävänsä maksuliikenneohjelmistot aikaisemmin kuin muut taloushallinnon ohjelmistot. Tämän mahdollistavat järjestelmätoimittajien kehittämät SEPA-muuntimet, joiden tarkoituksena on muuntaa maksuaineisto SEPA-standardin mukaiseksi, kun aineisto lähetetään pankkiin, ja joiden avulla isot ERP-järjestelmien muutosprojektit voidaan lykätä pari vuodeksi. (Basware Oyj 2008.)

Tutkimuksen lopputulos oli, että maksuliikenneohjelmistovalmistajien ja pankkien SEPA-valmius oli parantunut puolessa vuodessa ja tiedon määrä lisääntynyt. Tämä johtune siitä, että ohjelmistovalmistajat olivat tajunneet SEPAn luovan uusia tuotteita, joita voi myydä asiakkaalle, ja pankit olivat ymmärtäneet SEPAn tuomat muutokset omaan toimintaansa ja samalla myös asiakkailleen. Yritysten henkilöstön SEPA-osaaminen oli edelleen samalla tasolla kuin vuoden 2007 lopulla eli 24-25 prosentin tasolla. Syynä tähän on todennäköisesti se, että yrityksissä ei ole aikaisemmin ymmärretty, mitä SEPA oikein muuttaa ja miten siihen muutokseen pitää varautua. ERP-järjestelmätoimittajien valmius siirtyä SEPAan oli kasvanut neljä prosenttiyksikköä 15 prosentista 19 prosenttiin. Näyttää selkeästi siltä, että ERP-järjestelmät alkavat vasta kehittää SEPA-standardipohjaisia ohjelmia, kun maksuliikenneohjelmistoihin ne on jo saatu päivitettyä. Syy tähän

lienee se, että ERP-järjestelmät ovat isoja ja laajoja kokonaisuuksia, jotka on rakennettu osin asiakkaiden toiveiden pohjalta, ja niiden päivittäminen ilman selkeää näkemystä vaadituista muutoksista on kallista ja turhaa. ERP-järjestelmien SEPA-versiot tulevat markkinoille todennäköisesti vasta, kun SEPAn kaikki standardit on saatu sovittua ja kirjattua lakiin ja säädöksiin. (Basware Oyj 2008.)

4 SLO Oy

SLO Oy on Suomen markkinajohtava sähkö- ja teletarvikkeiden tukkuliike. Yritys on osa kansainvälistä Sonepar-konsernia, joka on noin 13,5 miljardin euron liikevaihdolla Euroopan suurin sähkötukku-liike ja yksi maailman johtavista sähkötukkuliikkeistä. SLO:n emoyhtiöön Sonepar Finlandiin kuuluu myös Virossa, Latviassa ja Liettuassa sijaitsevat tytäryhtiöt. Sonepar Finland Oy:n vuoden 2008 liikevaihto oli 420 miljoonaa euroa ja konsernin palveluksessa oli 640 työntekijää. SLO:n palveluksessa vuonna 2008 oli 440 henkilöä ja liikevaihto oli 340 miljoonaa euroa. (Asunmaa 2009.)

Kuvio 4. SLO Oy:n organisaatiokaavio

4.1 Yrityksen tausta

Sähköliikkeiden Oy (SLO) perustettiin Helsingissä 14.5.1945. Yrityksen ensimmäinen oma varastorakennus valmistui 1950 Helsingin Pitäjänmäkeen. Vuoteen 1959 mennessä SLO oli kehittynyt suurimmaksi suomalaiseksi sähkötukkuliikkeeksi ja vuonna 1962 SLO aloitti valtakunnallisen myyntikonttoriverkoston muodostamisen perustamalla Oulun myyntikonttorin. Vuosien 1960-1970 aikana SLO laajensi toimintaansa yritysostoilla ja vuonna 1985 yrityksestä tuli konserniorganisaatio. Vuonna 1986 Nokia osti SLO:n. SLO perusti vuonna 1992 SLO Eesti As:n Tallinnaan ja vuonna 1993 yrityksen omistus siirtyi hollantilaiselle OTRA N.V.:lle. Vuonna 1999 SLO myytiin ranskalaiselle Soneparille ja

vuonna 2000 perustettiin Latviassa tytäryhtiö SLO Latvia SIA. Liettuan tytäryhtiö perustettiin vuonna 2003. Tällä hetkellä SLO:lla on 35 myyntikonttoria kaikkialla Suomessa. (Asunmaa 2009.)

4.2 Liikeidea

SLO Oy:n liikeideana on toimia sähköalan ammattilaisten tukkukauppana. Yritys myy sähkötarvikkeita eri yrityksille. Yrityksen myynti asiakasryhmittäin on esitetty Kuviossa 5. Suurin osa yrityksen liikevaihdosta (52 %) muodostuu myynnistä sähköurakoitsijoille. 25 prosenttia eli toiseksi eniten liikevaihdosta syntyy myynnistä sähkö- ja telelaitoksille sekä verkonrakennusyhtiöille. Yrityksen kolmanneksi suurin asiakasryhmä ovat teollisuuden alan yritykset (15 % myynnistä) ja muut asiakasryhmät muodostavat noin 8 % myynnistä. (SLO Oy 2009.)

Myynti / Asiakasryhmä

Kuvio 5. SLO Oy:n myynti asiakasryhmittäin

5 SLO Oy:n maksuliikenneprosessi

Kuviossa 6. on kuvattu SLO Oy:n tämän hetkinen maksuliikenneprosessi ennen SEPAn käyttöönottoa. SLO:lla on käytössä kolme pankkia: Nordea, Pohjola Pankki ja Sampo Pankki. Ainoastaan SLO:n toistuvaissuoritukset eli palkat ja matka- ja kulukorvaukset on määritelty maksettavaksi Sampo Pankista. Poikkeuksena emoyhtiö Sonepar Finlandin palkat, jotka maksetaan Nordeasta. Muut kotimaan- ja ulkomaanmaksut voidaan maksaa pankista kuin pankista pois lukien viranomaismaksut, jotka suoritetaan Nordeasta. (Asunmaa 2009.)

MEPCO:ssa ja Travelissa maksuaineistot voidaan muodostaa suoraan Analyse- maksuliikennejärjestelmään pankkiin lähetettäväksi. Ohjelmistojen aineistot ovat palkkoja ja matka- ja kulukorvauksia eli toistuvaissuorituksia, minkä takia aineistomuotona on TS. MEPCO:sta ja Travelista siirretään kirjanpitoaineistot Intimeen. (Asunmaa 2009.)

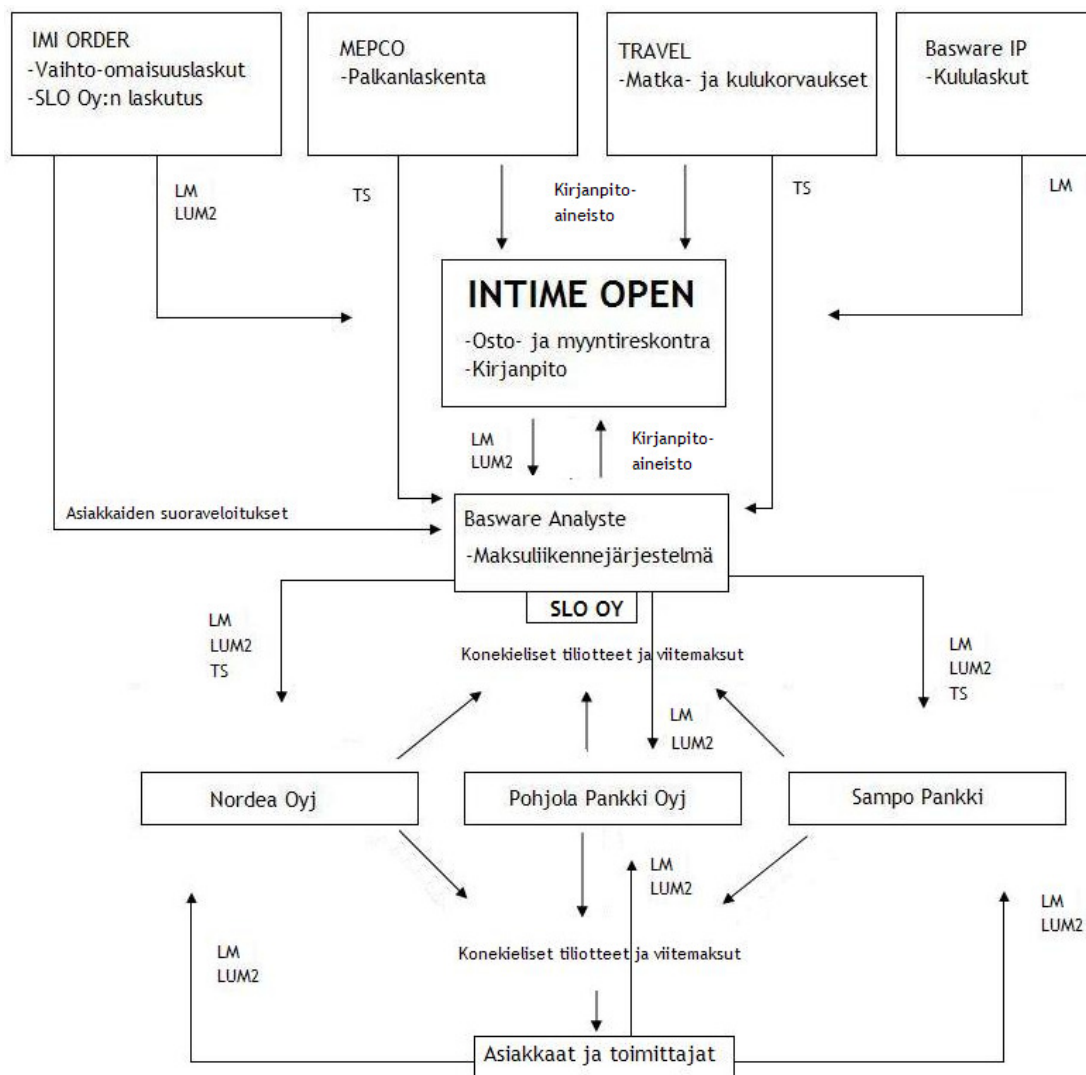
IMI Orderissa kirjataan vaihto-omaisuuslaskut, jotka jakautuvat ulkomaisiin ja kotimaisiin laskuihin. Järjestelmään kirjatut laskut siirtyvät liittymän avulla Intimeen, josta ne vasta lähtevät maksuun. Ulkomaanmaksut lähetetään LUM2-standardilla ja kotimaan LM-standardilla. IMI:ssä tapahtuu myös SLO:n laskutus, jonka aikana muodostuu suoraveloitussuorituksia koskeva suoraveloitustiedosto, joka välitetään Analysten avulla pankin käsiteltäväksi. (Asunmaa 2009.)

Baswaren IP:n kululaskut siirretään Intimeen maksatusta varten. Ohjelmassa käsitellään vain kotimaisia maksuja, joten ne ovat maksuun lähtiessään LM-standardin mukaisia ja lähtevät maksuun IMI:n kautta tulleiden vaihto-omaisuuslaskujen mukana. (Asunmaa 2009.)

Intime Openissa luodaan kotimaan- ja ulkomaanmaksutiedostot reskontra-aineistosta. Maksuista tehdään ensin maksuluettelo, johon listataan erääntyneet laskut ja joka käydään läpi ennen kuin tehdään maksutiedostoja, jotka lähetetään pankkeihin. Intimestä on mahdollista tehdä kaikkiin kolmeen pankkiin maksutiedostot. Tiedostojen luonnissa määritellään oikea tiedostopolku, josta Analyste hakee tiedot lähetysvaiheessa. Intimeen myös siirretään Analysten kautta tulleet konekieliset tiliotteet eli yrityksen tiliotteet, jotka ovat tiedostomuodossa ja jotka voidaan tiliöinnin jälkeen siirtää suoraan kirjanpitoon, sekä viitemaksut eli asiakkaiden maksamat viitesuoritukset, joiden avulla myyntireskontrasta kuitataan automaattisesti asiakkaiden maksamat laskut. (Asunmaa 2009.)

Analyste toimii yrityksen yhdyslinkkinä pankkeihin. Analysten kautta lähetetään erilaiset maksut pankkien edelleen välitettäväksi sekä noudetaan pankkien muodostamat konekieliset tiliotteet sekä viitemaksuaineistot. Maksujen lähetyksessä Analyste lukee vain yhdenlaisen tiedoston eli jos tiedoston nimessä on pienikin virhe, ohjelma ei lähetä sitä eteenpäin. Analyste myös ilmoittaa heti, jos pankki ei hyväksy maksutiedostoa eli jos siinä on jotain vikaa, ja pankki ei voi vastaanottaa sitä. Ohjelma suorittaa konekielisten tiliotteiden ja viitesuoritusten noudon automaattisesti järjestelmään rakennettujen komentojen perusteella. Ohjelman avulla voidaan myös noutaa reaaliaikaiset tilien saldotiedot sekä valuuttakurssit. Analyste tekee konekielistä tiliotteista uuden tiedoston, joka luetaan suoraan Intimeen. Viitemaksujen siirtoon on rakennettu erillinen siirtoliittymä, joka lukee Analysten tallentamat pankkien tiedostot ja muuntaa ne Intimen ymmärtämään muotoon. (Asunmaa 2009.)

Pankit välittävät SLO:n suorittamat maksut toimittajille ja henkilöstölle sekä muodostavat asiakkaiden maksamista suorituksista tiliotteita ja viitemaksutiedostoja. Pankkien tehtävänä on varmistaa, että maksuaineistot saadaan välitettyä saajalle ja SLO:lle tulevat suoritukset kirjautuvat tilille. Pankit vastaanottavat kaikkia yrityksen muodostamia maksuaineistostandardeja, mutta tämä johtuu yrityksen solmimista sopimuksista, joissa on määritelty, mitä maksuaineistoja yritys lähettää pankkeille. (Asunmaa 2009.)

Kuvio 6. SLO Oy:n maksuliikenneprosessi

5.1 Nykyiset järjestelmät

SLO:n maksuliikenneprosessiin liittyvät kuviossa 6. näkyvät ohjelmat IMI Order, MEPCO, Travel, Basware IP, Intime Open ja Baswaren Analyste-maksuliikennejärjestelmä. Näiden ohjelmien toimintoja ja osuutta maksuliikenneprosessiin avataan alla olevissa kappaleissa. (Asunmaa 2009.)

5.1.1 IMI ORDER

IMI Order on SLO:n toiminnanohjausjärjestelmä, jossa tapahtuu yrityksen laskutus, tavaran tilaukset, vaihto-omaisuuslaskujen kirjaus ja varastokirjanpito. IMI Orderiin kirjataan tilauksia vastaan vaihto-omaisuuslaskut, josta ne siirtyvät yön aikana muodostuvan tiedoston avulla Intime Openiin eli

ostoreskontraan ja kirjanpitoon. Laskut pitää hyväksyä IMI:ssä, josta hyväksymiskoodi siirtyy Intimeen ja vapauttaa laskun maksuun eräpäivänä. (Hasila 2009.)

IMI:ssä myös tehdään asiakkaiden laskut. Yön aikana tapahtuu laskutusajo, jossa muodostuu kirjanpito ja myyntireskontra-aineisto Intimeen, laskutusaineisto Itellalle tulostusta tai verkkolaskun lähetystä varten sekä pankkiin lähetettävä asiakkaiden suoraveloitusaaineisto. Suoraveloitusaaineisto muodostuu Analysten lukemaan hakemistoon, josta se lähetetään Analysten kautta pankin edelleen käsiteltäväksi. (Hasila 2009.)

5.1.2 MEPCO ja TRAVEL

Vuoden 2009 alussa yrityksessä on otettu käyttöön MEPCO-palkkaohjelma. MEPCO:ssa lasketaan yrityksen henkilöstön palkat ja ylläpidetään työsuhdetiedot. Aikaisemmin palkka-ajot oli ulkoistettu TietoEnatorille, mutta nyt yritys itse hoitaa palkkatiedoston muodostamisen ja lähettämisen pankkiin. Palkanmaksuaineisto muodostetaan MEPCO:ssa, josta se siirtyy Analysten lukemaan tiedostoon ja aineisto lähetetään pankkien käsiteltäväksi. Tämän muutoksen takia Analysteen lisättiin palkkaaineiston lähetyshetki ja pankkien kanssa tehtiin sopimukset aineiston vastaanotosta. Tällä hetkellä SLO:n palkat maksetaan Sampo Pankista ja emoyhtiön Sonepar Finland Oy:n Nordeasta. Palkanmaksu tapahtuu kerran kuukaudessa. MEPCO:sta siirtyy myös palkkojen kirjanpitoaineisto Intimeen. (Hasila 2009.)

Matka- ja kulukorvauslaskut maksetaan Personecin Travel -ohjelmiston, joka on Aditron ylläpitämä järjestelmä, kautta. Ohjelmassa tapahtuu laskujen kirjaus ja hyväksyntä. Aineisto muodostetaan Travelissa, josta se siirtyy Analysten lukemaan tiedostoon. Aineisto lähetetään Sampo Pankin käsiteltäväksi kerran viikossa. Tarkoitus on, että suoritus on saajan tilillä seuraavana päivänä. Travelista siirtyy myös kirjanpitoaineisto suoraan Intimeen. (Hasila 2009.)

5.1.3 Basware IP

Basware IP eli Invoice Processing-järjestelmässä käsitellään yrityksen kululaskut. Laskut skannataan tai ne tulevat verkkolaskuina järjestelmään, jossa ne tarkastetaan, tiliöidään, hyväksytään ja siirretään kirjanpitoon ja ostoreskontraan Intimeen. Ohjelmasta ei siirry hyväksymättömiä laskuja reskontraan eli kaikki laskut, jotka IP:stä siirretään Intimeen lähtevät maksuun eräpäivänä. (Hasila 2009.)

5.1.4 Intime Open (ERP-järjestelmä)

Intime Openissa toimii SLO:n kirjanpito ja osto- sekä myyntireskontra. IMI Orderista ja Baswaren IP:stä siirretyt laskut lähtevät maksuun Intimessä tehtyjen maksutiedostojen mukana. Kotimaan-

maksutiedostot (LM) tehdään ja lähetetään päivittäin. Ulkomaanmaksutiedostot (LUM2) tehdään ja lähetetään maanantaina ja keskiviikkona. Tiedostot luodaan ohjelmassa olevien toimintojen avulla ja ne siirtyvät tiedostojen luonti vaiheessa hakemistoon, josta Analyste hakee ne maksuja lähettäessä. Kaikki maksutiedostoihin tehtävät muutokset täytyy tehdä Intimessä ja tiedostot pitää tämän jälkeen luoda uudestaan Analysten lähetettäväksi. Palkanlaskentaohjelmasta ja Travelista siirretään kirjanpilotiedostot Intimeen, vaikka maksut lähetetään suoraan Analysteen. (Hasila 2009.)

5.1.5 Baswaren Analyste-maksuliikenneohjelma

Analyste-maksuliikenneohjelma toimii SLO:n yhdyslenkinä yrityksen ja pankkien välillä. Analyste lähettää Intimessä, IMI:ssä, MEPCO:ssa ja Travelissa muodostuneet aineistot pankkien käsiteltäväksi ja edelleen välitettäväksi. Analytessa syötetään myös kassamaksut, kuten asiakkaille palautettavat rahat. Nämä maksut eivät muodostu missään järjestelmässä vaan ne hoidetaan suoraan kassasta. Analysten kautta yritykseen tuodaan pankkien tuottamat konekieliset tiliotteet ja viitemaksut, jotka siirretään Analytessa tapahtuneen käsittelyn jälkeen Intimeen. Viitemaksuilla kuitataan myyntireskontrassa olevat avoimet laskut ja tiliotteet siirtyvät kirjanpitoaineistoksi. (Hasila 2009.)

6 SEPA ja SLO Oy

Tutkimuksessa kävi ilmi, että SEPA tulee muuttamaan SLO Oy:n maksuliikenneprosessia eniten uuden maksustandardin (ISO 2022 XML) johdosta. Tämän maksustandardin huomattavimmat vaikutukset tulevat näkymään SLO Oy:n maksuliikennejärjestelmissä. Yhteisen eurooppalaisen maksustandardin odotetaan vaikuttavan myös yrityksen ulkomaan ja kotimaan maksuliikenteessä veloittaviin pankkien palvelumaksuihin ja maksujen siirtonopeuteen eri maiden pankkien välillä. Tämän lisäksi tutkimuksessa selvisi, että osa SEPA-palveluista koetaan yrityksessä positiivisina ja osa negatiivisina mutta kaikkia palveluiden vaikutuksia ei vielä osattu arvioida. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että kaikilla pankeilla ei ole vielä täyttä selvyyttä, miten SEPA vaikuttaa niihin ja niiden asiakasyritysten maksuliikenteen hoitamiseen. (Asunmaa & Hasila 2009.)

6.1 Vaikutukset ulkomaan- ja kotimaanmaksuliikenteeseen

Tutkimuksessa selvisi, että suurin etu SEPAan siirtymisessä SLO Oy:n kannalta on, että pankkien palvelumaksut sekä kotimaan että ulkomaan maksujen osalta tulevat laskemaan. Yrityksen on myös jatkossa mietittävä, miten ulkomaanmaksut hoidetaan. Varsinkin SEPA:n alkuvaiheessa, pankkien ollessa SEPA-aineiston vastaanottamisessa hieman eri tilanteessa - SLO:n ottaessa käyttöön SEPA-palvelut huhtikuun puolessa välissä vain Nordea ja Pohjola pystyvät vastaanottamaan C2B-aineistoa (Pessala & Majava 2009), mutta Sampo Pankki pystyy vastaanottamaan SEPA-aineistoa aikaisintaan syksyllä 2009 (Saulamo 2009) - joutuu yritys miettimään ja todennäköisesti muuttamaan ulkomaanmaksukäytäntöjään, mikäli haluaa hyödyntää pankkien tarjoamat alhaisemmat palvelumaksut SEPA-

maksujen osalta. Maksutiedostojen laatimiskäytäntöön Intimessä SEPAan siirtyminen ei vaikuta mitenkään, mutta jatkossa ulkomaanmaksut luultavammin hoidetaan Nordean tai Pohjolan kautta. Tilanne tietenkin muuttuu siinä vaiheessa, kun Sampo ottaa käyttöön SEPA-palvelut. (Asunmaa 2009.)

SEPA:n vaikutuksia ulkomaanmaksuliikenteeseen on mahdotonta vielä tietää tarkasti. Ensin on tärkeää, että kaikki yhtenäiseen euromaksualueeseen sitoutuneet valtiot saavat kansalliset SEPA-suunnitelmansa toteutettua. Esimerkiksi Ranska ja Iso-Britannia ovat maksuliikennekäytännöiltään eri puolella pöytää kuin esimerkiksi Suomi. Suomi edustaa edistynyttä puolta ja Ranska ja Iso-Britannia ovat karkeasti sanottuna keskiaikaisia maksuliikennekäytäntöjensä osalta, kun ajatellaan esimerkiksi niiden vielä hyvin yleisesti käyttämiä shekkejä. Mikäli kyseisiä suuria valtioita ei saada muuttamaan maksuliikennekulttuuriaan, ei SEPA voi koskaan toteutua siinä laajuudessa, kun on toivottu. Tosin kyseiset maat ovat sitoutuneet SEPAan. Nähtäväksi vielä jää, miten toteutus tulee onnistumaan, ja kansainvälinen taantuma tulee todennäköisesti vaikeuttamaan SEPAan negatiivisesti.

Tutkimuksessa selvisi myös, että yrityksen on otettava huomioon SEPA-maksukortteihin siirtymisen aiheuttamat vaatimukset yrityksen konttoreiden maksupäätteisiin. Päätteiden tulee jatkossa pystyä käsittelemään sirukortit ja jossain vaiheessa maksamisen pitää onnistua niin, että asiakas näppäilee tunnuslukunsa laitteeseen eikä magneettijuovaa enää lueta. Päätteiden päivitystä tehdään pikku hiljaa sitä mukaa, kun vanhat päätteet tulevat tiensä päähän. (Asunmaa 2009.)

6.2 Vaikutukset ja mahdolliset muutokset maksuliikennejärjestelmiin

On selvää, että SEPA muuttaa yrityksen maksuliikenneprosessiin liittyviä järjestelmiä. Ideaalitilanne olisi, että kaikki järjestelmät, joissa maksutiedostoja tehdään, saataisiin päivitettyä SEPA-aikaan eli pankkitilit saataisiin päivitettyä IBANeiksi ja BICit saataisiin lisättyä tietoihin ja aineistonstandardina olisi C2B. Tämä on SLO:n pitkän tähtäimen suunnitelma, mutta taloushallinnonjärjestelmien muutokset ovat aikaa vaativia prosesseja, joita ei toteuteta nopeasti. (Hasila 2009.)

6.2.1 Intime Open

Tutkimuksessa selvisi, että SLO:n täytyisi päivittää IBANit ja BICit Intimessä olevaan toimittajarekisteriin, mikäli yritys haluaa siirtyä täysin SEPA:n vaatimusten mukaiselle tasolle Intimen osalta. Tämä ei kuitenkaan tutkimuksen edetessä ilmenneiden ongelmien takia ollut mahdollista siitä syystä, että Intime hyväksyi ainoastaan kansainväliset tilitiedot ulkomaisille toimittajille, mutta kotimaisille toimittajille IBANeiden päivittäminen ei ollut mahdollista. Myös se seikka, ettei kyseiseen merkkipohjaiseen järjestelmään enää ollut päivityksiä tulossa ja niiden sekä koko ohjelmiston kehityksen tarjonta oli ohjelmistotoimittaja Aditron toimesta päättyneet jo vuonna 2007, aiheuttivat sen, ettei

Intime Openia järkevällä tavalla pystytään saattamaan SEPAn vaatimalle tasolle. Ainoa ratkaisu olisi ollut siirtää kotimaisten toimittajien maksuryhmä ulkomaisten toimittajien maksuryhmään, mikä kuitenkin havaittiin huonoksi ratkaisuksi, koska vaihtoehto olisi johtanut siihen, että yrityksen olisi ollut mahdotonta seurata kotimaista ja ulkomaista ostoa erikseen ja tämän lisäksi muutos olisi vaikuttanut pankkikustannuksiin niitä kasvattaen. Koska toimittajatietojen päivittäminen järjestelmään on mahdoton, joutuu yritys ottamaan käyttöön Baswaren tarjoaman SEPA-muuntimen, jota tullaan käyttämään, kunnes Intime korvataan toisella ohjelmistolla tai löydetään jokin toinen ratkaisu. (Hasila 2009.)

Jos Intimessä olisi mahdollista ottaa käyttöön SEPAn vaatimat kansainväliset tilinumerot, täytyisi toimittajarekisteri käydä huolellisesti läpi ja päivityksen ohella poistaa sieltä passiiviset toimittajat. Rekisterin päivittäminen on hankala urakka ajankohdasta riippumatta, mutta viimeistään uuden ohjelman käyttöönotossa päivittäminen on pakollinen. Jos toimittajatiedot jossain vaiheessa joudutaan päivittämään manuaalisesti, on kyseessä työläs toimenpide, joka vie aikaa ja vaatii resursseja. Koska Intimeä on mahdotonta saattaa järkevällä tavalla SEPAn vaatimalle tasolle, on yrityksen tehtävä SEPAn kannalta tarvittavat muutokset jossain muussa järjestelmässä kuin Intimessä tai vaihdettava Intime Open toiseen järjestelmään, mikä tulee jossain vaiheessa olemaan asia, jota yrityksen on harkittava vakavasti. Baswaren SEPA-muuntimen pitäisi ratkaista kuitenkin tämä ongelma väliaikaisesti, sillä sen pitäisi muuntaa Intimessä olevat kansalliset tilinumerot IBANEiksi ja lisätä maksuaineistoon BICit IBANEiden perusteella ennen maksuaineiston lähettämistä pankkiin. (Hasila 2009.)

6.2.2 Analyste

Koska tutkimuksen edetessä ilmeni, ettei yrityksen järjestelmiä kaikilta osin voitu päivittää SEPAA vastaaviksi, eikä vielä SEPAn alkutaipaleen tässä vaiheessa kannattanut alkaa vaihtamaan järjestelmiä SEPAn mukaisiksi johtuen SEPAan liittyvistä epävarmuuksista ja uusien järjestelmien hankkimisesta aiheutuvista kustannuksista, huomattiin että järkevintä yrityksen kannalta on ottaa käyttöön Basware Oyj:n SEPA-muunnin.

Basware on ollut etunenässä yhdessä pankkien kanssa kehittämässä SEPA-palveluita ja on lanseerannut SEPA-muuntimen, joka mahdollistaa sen, että yritykset voivat siirtyä SEPA-standardiin vaivattomasti ja ilman suuria järjestelmämuutoksia ja kustannuksia. Kun yritys ottaa käyttöön C2B-standardin lähetyksen, on yrityksen vaihtoehtoina muuttaa suoraan taloushallinnon järjestelmää, jossa maksut tehdään tai sitten ottaa käyttöön maksuohjelman tarjoajan, kuten Basware tai OpusCapita, ratkaisu aineiston muuntamiseen. Alkuvaiheessa yrityksille on suositeltu muuntimen käyttöönottoa, koska se mahdollistaa SEPAn nopean hyödyntämisen pienellä kustannuksella. Muunninta voi pitää alkuvaiheen järjestelmänä, mutta käytännön kannalta on järkevää päivittää tai muuttaa taloushallinnon järjestelmiä niin, että niihin on mahdollista syöttää kansainväliset pankkitilitiedot,

koska ne tulevat jossain vaiheessa olemaan arkipäivää ja kansallinen muoto jää pois käytöstä. (Junninen 2009.)

Muuntimen tarkoitus on vastaanottaa kansallisen standardin mukainen maksuaineisto (LM, LUM2, TS) ja muuntaa se C2B-aineistoksi sekä samalla täydentää kansalliset tilinumerot IBANeiksi ja lisätä BIC-koodit aineistoon. Tämän jälkeen tiedosto lähetetään pankkiin niin kuin aikaisemminkin. Muunnin ei ole kiinteä osa Analystea vaan se on irrotettava pala, josta voidaan luopua siinä vaiheessa, kun muut maksuliikenteeseen liittyvät järjestelmät on päivitetty SEPA-standardin mukaiseksi. Muuntimen käyttöönotto vaatii, että nykyinen Analyste täytyy päivittää viimeisimpään versioon, jotta muunnin voidaan asentaa. Päivityksen mukana tulee automaatiota lisääviä toimintoja, joita yritys voi ottaa käyttöön pikku hiljaa. Muunnin määrittää pankkikohtaiseksi eikä se pysty käsittelemään pankin aineistoa, jos pankkia ei ole määritelty muuntimeen. Jos pankilla ei ole mahdollista vastaanottaa C2B-aineistoa, lähettää Analyste sen normaalisti eteenpäin FTP-kanavassa käyttämällä Patu-avaimia tunnistuskeinona. (Junninen 2009.) SLO aikoo ottaa SEPA-aineiston lähetyksen käyttöön niissä pankeissa, joissa se tällä hetkellä on mahdollista eli näillä näkymin Nordea ja Pohjola (Asunmaa 2009).

SEPAa käyttöönottaessaan yrityksen täytyy tehdä pankkien kanssa sopimus, että aineiston lähetyksen onnistuu. Analyste kytketään pankkien Webserviceen eli yrityksen ei tarvitse kirjautua kahteen eri järjestelmään vaan Analysteen kirjautuminen riittää. PKI-avaimet tallennetaan Analysteen, jotta tunnistus onnistuu. Palkka-aineiston muunnin käsittelee niin kuin muutkin maksutiedostot eli muuntaa pankkitilit kansallisesta standardista kansainväliseen. Maksupäiviin muunnin ei koske vaan ne pitää muuttaa palkanlaskenta ohjelmassa vastaamaan SEPAn vaatimuksia. (Junninen 2009.)

6.2.3 MEPCO ja TRAVEL

MEPCO-ohjelmaa rakennettaessa on otettu huomioon, että SEPA-siirtyminen on todellisuutta ja järjestelmä pystynee muodostamaan SEPA-maksuaineiston, jos sille on tarvetta. Tällä hetkellä tilinumerot syötetään kansallisessa muodossa ja toisenlaista käytäntöä ei ole vielä ajateltu. Jossain vaiheessa kansalliset tilinumerot tullaan korvaamaan IBANeilla, jolloin maksuaineistosta tulee automaattisesti C2B-muotoinen, mutta tätä siirtymää ei ole vielä suunniteltu. SLO:n palkat maksetaan Sammosta, minkä takia pankkitilien muuttamisella ei ole mitään kiirettä, koska niitä ei vielä voida lähettää C2B-aineistossa pankkiin. SLO:n emoyhtiön Sonepar Finlandin palkat taas maksetaan Nordeasta, minkä takia palkansaajien pankkitilit täytyy muuttaa IBAN-muotoisiksi jossain vaiheessa vuoden 2009 aikana. Pankkien käyttöönottama eräpäivä käytäntö, jolla korvataan toistuvaissuorituk- sissa oleva maksupäivä, täytyy myös ottaa huomioon palkkajärjestelmässä. Todennäköisintä on, että ohjelmaan määritellyt maksupäivät pitää muuttaa eräpäiväksi eli yleensä päivää aikaisemmaksi kuin palkanmaksupäivä. (Hasila 2009.)

Travelissa ei ole kansallisten pankkitilien muuntamista IBAN-muotoisiksi suunniteltu eikä ohjelmaan pysty syöttämään IBANeita. Henkilöstöhallinto kuitenkin arvelee, että koska Travelia edelleen päivitetään, on jossain päivitysversiona pakko tulla SEPA-yhdenmukaisuus. Aikataulu on kuitenkin vielä avoinna eikä Aditro ole tiedottanut asiasta. SEPAan siirtymäaika on kuitenkin vuoden 2010 loppuun asti, joten on todennäköistä, että päivitys tulee siirtymäajan loppuun mennessä. Koska Travelista tapahtuvat maksut ovat toistuvaissuorituksia ja maksetaan Sammon kautta, ei niiden siirtäminen SEPA-aikaan ole vielä ajankohtaista ennen kuin Sampo Pankin vastaanotto valmius on kunnossa. (Hasila 2009.) Henkilöstöhallinnon järjestelmät kuitenkin vaikuttavat taipuvan helpoiten SEPA-aikakauteen, koska järjestelmät ovat suhteellisen uusia ja niitä päivitetään aktiivisesti.

6.2.4 Basware IP

Baswaren IP:hen SEPAan siirtyminen ei tuo muutoksia, koska ohjelma lukee Intimeen tallennettuja toimittajanumeroita ja niin kauan kun ne ovat nykyisen kansallisen standardin mukaisia, ei muutoksia IP:hen jouduta tekemään. Tämä aiheuttaa käytännön ongelman laskujen tallennuksessa siinä vaiheessa, kun toimittajat lopettavat kansallisen pankkitilimuodon käytön laskuissaan. Jos IP:hen ei löydy toimittajaa toimittajarekisteristä, joudutaan toimittajatiedot tallentamaan käsin ja jos pankkitili on IBAN muotoinen, joutuu laskuntallentaja käyttämään laskukaavaa, jolla tili saadaan kansalliseen järjestelmän vaatimaan muotoon. Tämä saattaa aiheuttaa ainakin alussa jonkin verran ongelmia ja mahdollisesti vääriä pankkitilejä. (Hasila 2009.)

6.2.5 IMI ORDER

IMI ORDERissa ei muodosteta maksutiedostoja eikä ylläpidetä toimittajien pankkitilejä, vaikka se olisi mahdollista, joten SEPA ei tuo pakollisia muutoksia kyseiseen järjestelmään ostolaskujen puolelle. Myyntilaskuihin pitää saada IBANit ja BICit lisättyä ja on todennäköistä, että jossain vaiheessa ohjelmaan on mahdollista tallentaa SEPA-tilinumerot. Tulevaisuudessa yritys voi joutua miettimään siirretäänkö ostoreskontra kokonaan IMiin, jos IMI on mahdollista siirtää SEPA-kauteen huomattavasti aikaisemmin kuin Intime. (Hasila 2009.)

6.3 Pankkien palveluissa tapahtuvat muutokset ja niiden hyödyntäminen

Suoraveloitus käytännön muuttuminen on ongelma, johon SLO on jo kiinnittänyt huomiota, mutta tarkempaa suunnitelmaa SEPA-suoraveloituksen käyttöönotolle ei ole vielä tehty. Tämä johtuu siitä, että SEPA-suoraveloitus käytäntö on epäselvä eikä suomalaisilla pankeilla ole vielä selkeää kuvaa siitä, millaisena ne alkavat tarjota palvelua. Koska SLO ei harjoita kuluttajakauppaa, ei sen tarvitse murehtia maksujen palautusvelvollisuudesta. Suoraveloituksessa olevien yritysasiakkaitten määrä on suhteellisen pieni, mutta yritys joutuu kuitenkin jossain vaiheessa miettimään, miten suoraveloitussopimusten hallinta hoidetaan siinä vaiheessa, kun SEPA-suoraveloitukseen siirrytään. (Asunmaa

2009.) Toivottavaa on, että pankit pystyvät silloin tarjoamaan jonkinlaisen palvelun, jossa sopimuksia voidaan hallinnoida yrityksen toimesta tai muuten yritys joutuu itse hankkimaan tällaisen ohjelman ja käyttämään resursseja sen ylläpitoon sekä hallinnointiin. On hyvin mahdollista, että SEPA-suoraveloitus ei saa kannatusta yritysten keskuudessa. Pankit uskovat tällä hetkellä, että suoraveloitus korvataan kuluttajakaupassa e-laskulla ja yritysten välisessä toiminnassa se yksinkertaisesti lopetetaan. Toisaalta on myös mahdollista, että SEPA-suoraveloitus ei ikinä tule voimaan eräiden SEPA-maiden vastustuksesta ja käytännön toteutuksen ongelmien takia.

Uusi maksupalvelulaki muuttaa pankkien koron kirjauskäytäntöjä, josta pankkien asiakkaat niin yritykset kuin kuluttajatkin tulevat hyötymään. Tällä hetkellä pankit käyttävät koron laskennassa arvopäivää eli varoja nostettaessa arvopäivä on sama kuin nostopäivä mutta varoja hyvitetessä arvopäivä on tilille panoa seuraava päivä. Uuden lain mukaan pankit alkavat marraskuussa 2009 käyttää kirjauspäivää koron laskennassa eli varojen nostossa ja hyvityksessä kirjauspäivä on sama kuin tapahtumapäivä ja korko lasketaan sille saldolle. Vuodesta 2012 lähtien SEPA-maksut siirtyvät lähettäjältä saajalle yhden pankkipäivän kuluessa riippumatta siitä, mihin pankkiin maksu lähetetään. (Majava & Pessala 2009.) Tämä tuo korkohyötyä SLO:lle sekä muille yrityksille ja kuluttajille. Koska laki pakottaa pankit ottamaan uuden kirjaustavan käyttöön, ei SLO:n tarvitse tehdä mitään erityistä saadakseen palvelun toimintaan. (Asunmaa 2009.)

Pankit lupaavat alennuksia palvelumaksuihinsa, kun SEPA palvelut otetaan yrityksessä käyttöön. Tämä johtuu siitä, että maksujenvälitysstandardien yhtenäistyminen pienentää pankkien välityskustannuksia, minkä pankit ovat luvanneet hyvittää asiakkailleen. (Majava & Pessala 2009.) SLO aikoo hyödyntää pienemmät palvelumaksut niin pian kuin mahdollista, minkä takia yritys haluaa siirtyä SEPA-aikaan ensimmäisten joukossa. (Asunmaa 2009.) Euroopan alueelle suuntautuvien euromääräisten maksujen muuttuminen ulkomaanmaksuista SEPA-maksuiksi luulisi pienentävän ainakin ulkomaanmaksuista perittäviä palvelumaksuja ja onhan myös mahdollista, että SEPA:n standardit ovat jossain vaiheessa niin globaaleja, että kaikki maksut voivat kulkea samaa kanavaa pitkin ympäri maailmaa, mikä alentaa kustannuksia huomattavasti.

Koska SEPA on vasta tulossa pankkien palveluihin, ei SEPA:n mukana tarjottavista lisäpalveluista ole vielä tiedotettu. Todennäköistä on, että pankit pyrkivät tarjoamaan WebServicen kautta erilaisia palveluita, mutta niitä vasta kehitetään ja luodaan tilanteen mukaan. SLO ottaa SEPA-lisäpalveluita käyttöön sen perusteella, ovatko ne järkeviä ja hyödyllisiä yrityksen toiminnan kannalta. Kiirettä lisäpalveluiden otolle ei kuitenkaan ole, sillä suurin hyöty odotetaan tulevan pankkien palvelumaksujen säästössä. SEPA mahdollistaisi myös maksuliikenteen keskittämisen yhteen pankkiin, mutta ainakaan tällä hetkellä SLO:lla ei ole tarkoitusmuuttoa käytäntöjään pankkien suhteen, koska ei ole näyttöä siitä, että se toisi suuria hyötyjä yritykselle. (Asunmaa 2009.)

6.4 Eri pankkien valmius vastaanottaa SEPA-aineistoa

SLO Oy:n käyttämät pankit ovat hieman eri tilanteissa SEPAan siirtymisen osalta. Alla on selvitetty kyseisten pankkien valmiuksia SEPAn osalta. Pankkien valmius vastaanottaa SEPA-aineistoa vaikuttaa suoraan SLO Oy:ssä tehtäviin toimenpiteisiin SEPAn osalta lyhyellä aikavälillä. Muun muassa järjestelmiin tehtävät muutokset ja pankkien kanssa tehtävät sopimukset ovat riippuvaisia niiden SEPA-valmiudesta.

6.4.1 Nordea Oyj

Nordean yhteyshenkilön Rose-Marie Pessalan mukaan SEPAan siirtyminen on edennyt Nordeassa hyvin. SEPA-valmius on ollut jo vuoden 2008 alusta lähtien yrityksen verkkopankissa. Tämän vuoden alusta SEPA-maksut eräsiirron kautta ovat edenneet testausvaiheesta tuotantovaiheeseen ja rajoitetulla asiakasmäärällä pilot-käyttöön, joka päättyi 15.3.2009. SEPA-maksujen lähetyks on onnistuneen pilot-vaiheen jälkeen mahdollista nyt myös muille yrityksille Webservice-kanavan kautta. Pessala toteaa vielä, että kansallisista pankkikorteista luovutaan vuoden 2010 loppuun mennessä, jonka jälkeen ne korvataan SEPA-korteilla. Tämä tarkoittaa SLO Oy:n ja monien muidenkin yritysten osalta sitä, että maksupäätteet tulee päivittää sirukorttivalmiuteen vuoden 2010 loppuun mennessä. Nordeassa ollaan myös vielä hieman epävarmoja SEPA-suoraveloituksesta, eikä sen käyttöönotosta ole tehty selkeää päätöstä, koska palvelusisältö ei ole heidän mukaansa vielä täsmentynyt. (Pessala 2009.)

Jotta SLO Oy voi ottaa SEPA-palvelut Nordeassa käyttöön, on sen tehtävä erillinen SEPA-palvelusopimus ja määrittellä tilit, joita se koskee. Nordean suosituksena on, että sopimus laitetaan koskemaan kaikkia tilejä, myös niitä, jotka avataan tulevaisuudessa. Palvelujen käyttöönotto vaatii sopimuksen, johon on tarkasti määritelty kaikki palveluiden käyttäjät. PKI-avaimet tulevat olemaan käyttäjäkohtaisia, minkä takia käyttäjien oikeudet täytyy määrittellä myös pankille. Sopimukseen tulee liittää valtakirja tai hallituksen pöytäkirja, jossa on käsitelty ja hyväksytty palveluiden käyttöönotto. Nordea vastaanottaa ja lähettää SEPA-aineistoa vain Webservice-kanavassa eli kun SEPA-palvelut otetaan käyttöön, ei aineistoa voi enää lähettää Nordeaan FTP-eräsiirtokanavaa pitkin. (Pessala 2009.)

Pessalan mukaan SEPA-palveluiden onnistuneen käyttöönoton jälkeen maksuliikenne yrityksen ja pankin välillä jatkuu samalla tavalla kuin aikaisemmin. Ainoastaan palkka-aineistoon tulee muutos, kun maksupäivä pitää korvata eräpäivällä, jonka yritys joutuu itse laskemaan. Nordea pystyy vastaanottamaan SEPA-alueen ulkopuolelle lähtevät ulkomaanmaksut Webservicen kautta, minkä takia yritysten ei tarvitse muuttaa reskontraajaotteluun. (Pessala 2009.)

6.4.2 Sampo Pankki

Sampo Pankin SEPA-valmius ei vielä ole yhtä hyvällä tasolla kuin Nordealla. Sampo Pankki kykenee vastaanottamaan SEPA-maksuaineistoa aikaisintaan tämän vuoden touko-kesäkuussa yrityksen edustajan Jaana Saulamon mukaan. Hänen mukaansa WebService-palvelu voidaan heidän yrityksessään toteuttaa vasta syyskuussa 2009. Sampo Pankki ei pidä SEPAA vielä ajankohtaisena aiheena, vaan kehottaa asiakkaitaan hankkimaan SEPA-valmiudet viimeistään vuoden 2010 syyskuuhun mennessä. Muutenkin SEPAn toteutus on yrityksessä vasta suunnitteluvaiheilla, kuten myös SEPA-palveluiden toteutus. Yrityksen edustaja ei osannut tarkasti sanoa, mitä sopimuksia heidän kanssaan tulisi tehdä, jotta pystyy ottamaan SEPA-palvelut käyttöön, kun se on Sampo Pankille ajankohtaista. Hän totesi vain, että ilmeisesti jonkinlainen SEPA-palvelusopimus täytyy heidän kanssaan tehdä, jotta palvelut pystytään ottamaan käyttöön. Tämä tosin todennäköisesti tarkoittaa WebServiceen käyttöönottoa, mutta SEPA-aineistoa voi lähettää ilman erillistä sopimusta eräsiirtokanavaa pitkin. (Saulamo 2009.)

6.4.3 Pohjola Pankki Oyj

Pohjola Pankin edustajan Samuli Majavan mukaan myös Pohjola pystyy vastaanottamaan SEPA-maksuaineistoa nykyisen eräsiirtokanavan kautta eikä pankki vaadi asiakkailtansa WebServiceen käyttöä Nordean tavoin. Majavan mukaan SEPA-maksun mahdollisuus on ollut jo vuodesta 2008 tarjolla eri asiakaskanavissa ja SEPA-maksujen välitysnopeus on sama kuin kotimaan maksuissa. Palkka- ja eläkeaineistojen osalta yritys pystyy vastaanottamaan ne C2B-aineistona tämän vuoden syksyyn mennessä. Eräsiirtopalvelu on vielä käytössä, mutta WebService palvelu on jo tuotannossa. Pohjola Pankin kanssa ei tarvitse tehdä uusia sopimuksia niin kauan kuin eräsiirtopalvelu on käytössä, mutta WebServiceen käyttöönoton jälkeen uudet sopimukset on tehtävä, sillä WebService tarvitsee oman sopimuksensa PKI-avaimien ja varmenteiden takia. Pankki aikoo vuoden 2009 aikana lähettää automaattisesti asiakkailtensa PKI-avaimet ja siirtää kaiken maksuliikenteen WebServiceen, kunhan kaikki palvelut saadaan sinne siirrettyä.

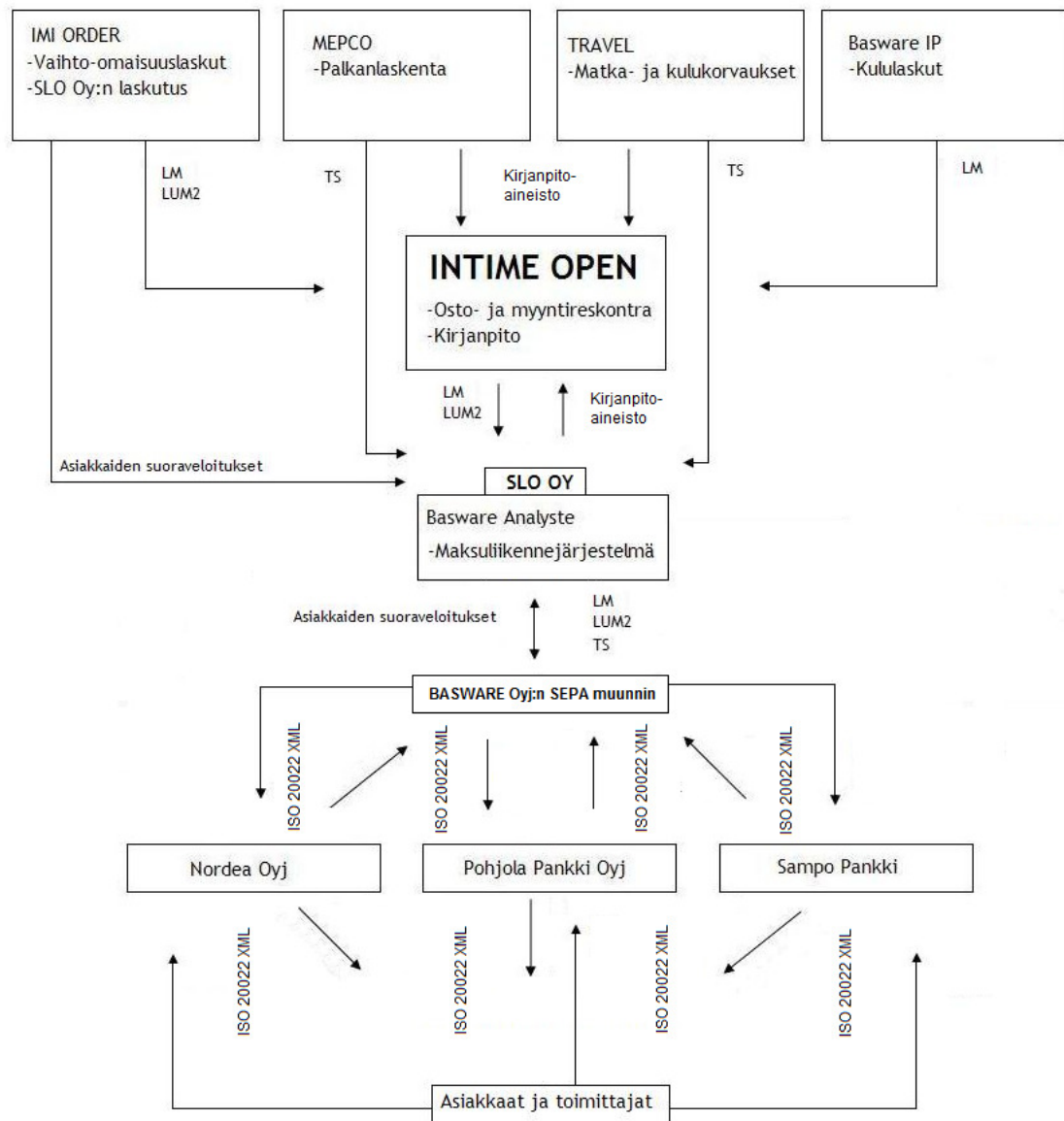
6.5 Maksuliikenneprosessi SEPAn käyttöönoton jälkeen

Kuvio 7. demonstroi hyvin sen, miten SLO Oy:n maksuliikenneprosessi tulee etenemään SEPAn käyttöönoton jälkeen. Kuvioista voidaan havaita, että pankit ovat keskeisessä asemassa sekä ulos menevän että sisään tulevan maksuliikenteen osalta. SLO Oy:n maksuliikenneprosessi tulee SEPAn myötä muuttumaan siten, että maksuliikenteessä käytettävät standardit tulevat muuttumaan ISO 20022 XML-standardeiksi ja syrjäyttämään aikaisemmat TS, LM ja LUM2 standardit. Myös suoraveloituksissa käytettävät konekieliset tiliotteet ja viitemaksut tulevat SEPAn mukana muuttumaan ISO 20022 XML-standardin mukaisiksi.

Jotta SLO Oy kykenee käsittelemään ISO 20022 XML-standardin mukaista maksuaineistoa, on sen ohjelmatoimittajalta saatujen ohjeiden mukaisesti lisättävä Baswaren kehittämä SEPA-muunnin maksuliikennejärjestelmäänsä. SEPA-muuntimen tarkoituksena on muuttaa yrityksen omissa maksuliikennejärjestelmissä vanhojen kansallisten standardien mukaisesti muodostetut maksuaineistot SEPA-standardin mukaiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että SEPA-muunnin tulee muodostamaan TS-, LM- ja LUM2-standardien mukaisesta maksuaineistosta ISO 20022 XML-standardin mukaista maksuaineistoa, silloin kun yrityksestä lähtee maksuaineistoa pankkeihin. Koska pankit eivät vastaanota SEPAan siirtymisen jälkeen enää kansallisiin standardeihin perustuvaa maksuaineistoa, on SEPA-muunnin välttämätön yritykselle, ellei se halua uusia koko maksuliikennejärjestelmiään. SEPA-muunnin on viimeksi mainittua vaihtoehtoa huomattavasti halvempi ja nopeampi toteuttaa.

SEPA muuntimen toinen tärkeä tehtävä on muuttaa pankkien lähettämät ISO 20022 XML-standardin mukaiset konekieliset tiliotteet ja viitemaksut SLO Oy:n järjestelmän hyväksymään muotoon. Nykyiset järjestelmät eivät pysty lukemaan ISO 20022 XML-standardin mukaista aineistoa ja tästä johtuen SEPA-muuntimelta vaaditaan kyseisen standardin muuntamista järjestelmien ymmärtämiin standardeihin. Baswaren edustajan mukaan SEPAn alkuvaiheessa, kun kaikilla pankeilla ei ole täydellistä SEPA valmiutta, joudutaan muuntimen toiminnot räätälöimään pankkikohtaisesti.

Jotta SEPA-palveluiden käyttö on mahdollista SLO Oy:lle, on sen tehtävä pankkien kanssa uudet palvelusopimukset. Uuden ISO 20022 XML-standardin siirto tulee tapahtumaan WebService-kanavan kautta, joka tulee korvaamaan FTP-eräsiirron. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että WebService-kanavaa pidetään tietoturvallisempänä kuin aikaisempaa eräsiirtoa. Myös vanhat Patu-avaimet tullaan korvaamaan PKI-avaimilla. Muutokset tulevat vaatimaan uusia sopimuksia pankkien kanssa. WebServicen käyttöönotossa suurin muutos on se, että jokainen käyttäjä saa oman tunnisteensa, jonka avulla järjestelmä tunnistaa käyttäjän. FTP eräsiirrossa tunniste on ollut yrityskohtainen eikä käyttäjällä ole ollut mitään merkitystä. (Hasila 2009.)

Kuvio 7. SLO Oy:n maksuliikenneprosessi SEPAn käyttöönoton jälkeen

7 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksessa turvaututaan reliabiliteetin ja validiteetin käsitteisiin, kun halutaan arvioida, voidaanko tutkimukseen tai siinä esitettyyn tulkintaan luottaa. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole tähdätä virheettömyyteen, vaan löytää ja kuvata uutta tietoa, minkä takia reliabiliteetille ja validiteetille ei saa antaa liikaa painoarvoa. Tutkimuksessa käytettävän menetelmä ei kuitenkaan saa vääristää tietoa eikä aiheuttaa virheitä tutkimustuloksiin. (Koskinen & Alasuutari & Peltonen 2005, 253-254.)

7.1 Reliabiliteetti

Reliabiliteetti-käsite kuuluu yleensä kvantitatiiviseen tutkimukseen, minkä takia se jää laadullisessa tutkimuksessa validiteetin varjoon. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittarin tai menetelmän luotettavuutta, joka merkitsee tutkimuksen ristiriidattomuutta. (Virtuaali Ammattikorkeakoulu 2009.) Tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan yleensä neljää asiaa: yhdenmukaisuus, instrumentin tarkkuus ja objektiivisuus sekä ilmiön jatkuvuus. Yhdenmukaisuus selittää, miten eri tekijät mittaavat samaa asiaa. Yhdenmukaisuutta pyritään ilmaisemaan vaihtamalla tekijöitä. Instrumentin tarkkuudella mitataan toistuvan ilmiön havainnointitarkkuutta. Objektiivisuus tarkoittaa sitä, miten hyvin muut ymmärtävät tutkijan tarkoituksen. Tutkittavan ilmiön jatkuvuus varmistetaan tekemällä havaintoja eri aikoina. (Koskinen & Alasuutari & Peltonen 2005, 255.)

Tieteellisen tutkimuksen yksi lähtökohta on vaatimus havaintojen toistettavuudesta. Jos tutkimuksessa tehtyjä havaintoja ei voida toistaa, ulkopuolisten tutkijoiden on mahdotonta kiistää työssä esiintyviä tulkintoja. Yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa toistettavuus on kuitenkin tiukka vaatimus, koska tutkimuksen edellytykset saattavat muuttua nopeasti. (Koskinen & Alasuutari & Peltonen 2005, 258.) Opinnäytetyössä tehty tutkimus voidaan jäljentää vain lyhyen aikaa, sillä SEPAA koskeva lainsäädäntö kehittyy koko ajan ja palvelut sekä ympäristö, johon SEPAA sovelletaan, muuttuvat koko ajan. Tutkimuksen toistaminen on parin vuoden kuluttua vaikeaa, koska tutkimuksen kohteena ovat nykyhetki ja SEPAn käyttöönoton alkuvaiheet. Muutaman vuoden kuluttua SEPA tulee olemaan arkipäivää yrityksissä eikä sen käyttöönottoa tarvitse enää pohtia. Lukijan tulee siis ottaa huomioon, että tutkimuksessa käytetty lähdemateriaali sisältää tämän hetkisen tiedon asiasta, mikä takia ajan kuluessa lähteet vanhenevat.

7.2 Validiteetti

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta eli tutkimusmenetelmän kykyä selvittää, mitä tutkimuksen on tarkoitus selvittää (Virtuaali Ammattikorkeakoulu 2009). Validilla tiedolla tarkoitetaan, että tutkimuksen tulee osoittaa, etteivät siinä esitetyt väitteet perustu esimerkiksi väärin haastatteluihin, kysymyksiin tai havaintoihin, jotka on tehty poikkeavissa tilanteissa. Tulosten pitää myös olla yleistettävissä. (Koskinen & Alasuutari & Peltonen 2005, 254-255.) Laadullisen tutkimuksen haastatteluissa ja kysymyksissä validiteetilla tarkoitetaan, että vastaajat ymmärtävät kysymykset niin kuin tutkija on tarkoittanut. Tutkimuksen luotettavuutta parantaa se, että prosessi ja siihen liittyvät asiat on kuvattu tutkimuksessa mahdollisimman tarkasti. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 214.)

Opinnäytetyö pyrkii täyttämään validin tutkimuksen vaatimukset. Tutkimuksessa esitetty tulkinta on loogista ja ristiriidatonta ja siinä on pyritty käsittelemään kattavasti SEPAA ja sen käyttöönoton vaikutuksia SLO:n maksuliikenneprosessissa. Tutkimus on yleistettävissä muihin samassa tilanteessa

oleviin yrityksiin, sillä SEPA ja sen tuomat muutokset lakeihin ja pankkien palveluihin koskevat kaikkia eivätkä ole tapauskohtaisia. Yritystä vaihdettaessa tutkimustulokset muuttuvat jonkin verran, mutta suurimmat eroavaisuudet todennäköisesti tulevat järjestelmien erilaisuuksista ja erilaisista vaihtoehdoista, joita yrityksillä on SEPAn käyttöönotossa.

8 Yhteenveto

SEPAn yhtenäiset standardit tulevat rationalisoimaan ulkomaanmaksuliikenteen hoitamisen. Tämän hetkinen tilanne on se, että SEPA alueen pankeilla on kaikilla omat kansalliset standardit ja maksuliikennejärjestelmät, joilla maksuliikenne on hoidettu. Tästä syystä johtuu, että ulkomaanmaksujen välitys eri SEPA-alueen maiden välillä on hintavaa ja paljon aikaa vievää. Kun standardit ja maksuliikennejärjestelmät SEPAn myötä yhdenmukaistuvat, on odotettavaa, että työmäärän väheneminen ja maksuliikenteen tehostuminen tulevat laskemaan pankkien perimiä palvelumaksuja niin tutkimuksen kohde yritys SLO Oy:ltä kuin muiltakin yrityksiltä. Tutkimuksen perusteella ei voida vielä kuitenkaan varmuudella sanoa, kuinka nopealla aikajänteellä yritys tulee saavuttamaan kyseisiä kustannushyötyjä, sillä myös muiden SEPA-maiden on saatava järjeistettyä maksuliikenteensä SEPAn vastaamalle tasolle, ennen kuin SEPAlla on todellista vaikutusta pankkien palvelumaksuihin.

Toinen tärkeä seikka SLO:n kannalta, mikä tutkimuksessa saatiin selville, oli se, että maksuliikennestandardien yhtenäistymisen myötä koko SEPA-alueella maksuliike tulee nopeutumaan eri maiden välillä ja aikaisemmin hitaaseen maksunvälitykseen sitoutunut pääoma saadaan parempaan käyttöön yrityksen toiminnassa. Toisin sanoen SLO pystyy erilaisia Cash Management-palveluita hyväksi käyttäen hyödyntämään tehokkaammasta maksuliikkeestä johtuvan paremman likviditeetin. SEPA vaikuttaa yrityksen maksuliikenteeseen myös siten, että se voi halutessaan hoitaa koko SEPA-alueen maksuliikenteen yhdestä maasta, yhtenäisillä standardeilla ja yhdestä pankista. Tutkimuksessa kuitenkin kävi ilmi, ettei SLO ainakaan vielä pitänyt tämän kaltaista keskittämistä erityisen houkuttelevana, sillä ei ollut vielä olemassa mitään konkreettista näyttöä siitä, että yritys hyötyisi tästä millään tavalla; ainakaan vielä tässä vaiheessa SEPAn alkutaivalta.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että suurin yksittäinen vaikutus SEPAlla on SLO:n maksuliikennejärjestelmiin. Tämä johtuu siitä, että uuden ISO 20022 XML-standardin käyttöönotto tulee vaikuttamaan SLO:n ja pankin väliseen maksujen välitykseen. Yrityksen järjestelmät eivät pysty tuottamaan tai vastaanottamaan ISO 20022 XML-standardin mukaista maksuaineistoa ilman muutoksia järjestelmiinsä tai kokonaan uusien järjestelmien hankkimista. Jälkimmäistä vaihtoehtoa ei pidetty tässä vaiheessa SEPAA vielä järkevänä, koska SEPAA ollaan vasta siirtymässä ja sen osalta on vielä monia epäselvyyksiä. Uusien järjestelmien hankkiminen ei myöskään olisi ollut halpaa, joten ratkaisua järjestelmien SEPA-valmiuteen saattamiseksi oli haettava nykyisten järjestelmien ehdoilla. Tämä osoittautui varsinkin Intime Open-järjestelmän kohdalla odotettua suuremmaksi ongelmaksi, koska siihen ei enää ollut tarjolla päivityksiä, joilla se olisi pystytty saattamaan SEPAn vaatimuksia vastaa-

valle tasolle. Intimen kohdalla ongelmaksi muodostuivat toimittajien pankkitietojen ylläpito, kun SEPAan siirryttäessä kansalliset tilinumerot muuttuvat IBANEiksi ja BICEiksi. Intime järjestelmään ei ollut mahdollista saada kotimaisille toimittajille IBANEita, mutta ulkomaisten toimittajien kohdalla se oli mahdollista. Ongelma olisi voitu ratkaista Intimessä siten, että kotimaiset toimittajat olisi siirretty ulkomaisten toimittajien ryhmään, jolloin IBANit olisi voitu lisätä toimittajien pankkitietoihin. Tämä kuitenkin havaittiin huonoksi ratkaisuksi, sillä yrityksen oston seuranta kotimaisten ja ulkomaisten toimittajien osalta olisi häiriintynyt ja pankkien perimiin palvelumaksuihin olisi tullut korotuksia. Tutkimuksessa selvisi, että yrityksen kannalta paras ratkaisu, jolla järjestelmät voidaan huokeasti ja melko yksinkertaisesti saattaa SEPAn vastaamalle tasolle, on ottaa käyttöön Basware Oyj:n tarjoama SEPA-muunnin. Sen pitäisi poistaa Intimessä ilmenneet ongelmat ja sen tarkoituksena on muuttaa yrityksen järjestelmien hyväksikäyttämät kansalliset standardit ISO 20022 XML-standardeiksi ennen maksuaineiston lähettämistä pankkiin. Sen on myös tarkoitus muuntaa pankkien lähettämä maksuaineisto yrityksen järjestelmien hyväksikäyttämään muotoon. Muunnin täytyy räätälöidä pankkikohtaiseksi eli se tulee muokata jokaisen yrityksen käyttämän pankin kanssa yksilölliseksi.

Tutkimuksessa saatiin selville, että henkilöstöhallinnon järjestelmien (MEPCO ja TRAVEL) osalta, yrityksen ei ainakaan näillä näkymin tarvitse ryhtyä mihinkään suuriin operaatioihin, sillä ne ovat sen verran uusia järjestelmiä, että niihin pitäisi jossain vaiheessa olla tulossa SEPAa vastaavat päivitykset. Ainoa pieni ongelma, joka saattaa ilmentyä SEPAan siirryttäessä liittyy MEPCOon ja pankkeissa käyttöönotettavaan (Nordea ottanut jo käyttöön) eräpäiväkäytäntöön palkkojen osalta. Eräpäiväkäytännössä pankit eivät ole enää vastuussa siitä, että rahat ovat saajan tilillä oikeana päivänä, vaan yritysten on itse huolehdittava siitä. Tämä tulee lisäämään työmäärää ja virheitä yrityksen palkanmaksussa, koska pankille ei enää voi ilmoittaa, että palkanmaksu on esimerkiksi joka kuun 14. päivä.

Pankkien palveluissa tapahtuvia muutoksia ei vielä täysin tiedetä, mutta tutkimuksessa kuitenkin selvisi, että SLO:n kannalta ehkä merkittävin ja parhaiten hyödynnettävissä oleva palvelu tulee olemaan pankkien uusi koronkirjauskäytäntö eli kirjauspäiväkäytäntö, joka astuu voimaan uudessa maksupalvelulaissa tämän vuoden marraskuussa. Uusi kirjauspäiväkäytäntö tulee vaikuttamaan yritykseen siten, että yritys tulee sen käyttöönoton myötä saamaan rahoilleen korkoa jo tapahtumapäivältä, kun aikaisemman käytännön eli arvopäiväkäytännön mukaan yritys sai korkoa vasta tilille panoa seuraavalta päivältä; yritys tulee siis saamaan korkohyötyä. Suurin epävarmuustekijä SEPA-palveluiden osalta on SEPA-suoraveloitus, joka siirtää suoraveloitussopimusten hallinnoimisen pankilta veloittavalle yritykselle ja mahdollistaa kuluttajakaupassa maksun perumisen jopa 8 viikkoa suoraveloituksen maksamisen jälkeen. SLO:n maksuliikenteen hoitamiseen suoraveloituskäytännön hyödyntäminen tulee vaikuttamaan oikeastaan siten, että yrityksen on selvitettävä, kuinka suoraveloitussopimusten hallinnointi toteutetaan.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi pankkien SEPA-valmius vaikuttaa myös SEPAn käyttöönoton alkuvaiheessa siihen, minkälaiseksi yrityksen ja sen eri pankkien maksuliikenne tulee muodostumaan. Pankkien SEPA-valmius oli tutkimuksessa saatujen haastattelutulosten valossa eri pankkien osalta hieman eritilanteessa. Kaikki pankit eivät vielä kyenneet vastaanottamaan SEPA-aineistoa ja Web-Service-kanava tai PKI-avaimet eivät myöskään olleet vielä kaikilla yrityksen pankeista käytössä. Maksuliikenneprosessi eri pankkien välillä muodostuu SEPAn siirtymävaiheen aikana hieman erilaiseksi. Siinä vaiheessa, kun yrityksen ja pankin välinen maksuliikenne alkaa kulkea WebService kanavan kautta, on yrityksen tehtävä uusi palvelusopimus kyseisen pankin välillä. On myös tärkeää huomioda, että SLO Oy:n kohdalla SEPA-muunnin on myös rakennettava pankkikohtaiseksi alkuvaiheessa ennen kuin SEPA-palvelut ovat kaikissa pankeissa samalla tasolla, mikä ilmeisesti tapahtuu vasta vuoden 2010 loppuun mennessä.

8.1 SEPAn hyödyt ja haitat

SEPAn hyötyjä ja haittoja punnittaessa voidaan todeta, että mikäli SEPA tulee onnistumaan siinä laajuudessa, kun on ajateltu, niin hyötyjen voidaan sanoa olevan huomattavasti suurempia kuin haittojen. Maksuliikenne tulee nopeutumaan ja siitä perittävät maksut alenemaan. Yritysten likviditeetti tulee parantumaan, kun raha liikkuu aikaisempaa nopeammin yritykseltä toiselle ja maasta toiseen. Myös pankit hyötyvät SEPasta, kun aletaan toimia yhtenäisillä standardeilla. Niiden toimintaan tämä vaikuttaa siten, että ulkomaanmaksujen käsittelyyn ei kulu enää yhtä suurta määrää työntunteja. Yhtenäiset standardit myös lisäävät pankkien mahdollisuutta kilpailuttaa järjestelmiensä ylläpitäjiä, koska pankkien järjestelmät tulevat olemaan yhtenäisempiä. Toki tämä pätee myös yrityksiin maksuliikennejärjestelmien osalta.

SEPAn suurimpana haittana voidaan varmasti pitää epävarmuutta siitä, miten eri SEPA-maat kykenevät toteuttamaan integraation, jota pidetään suurempana, kuin yhtenäiseen valuuttaan euroon siirtymistä. Tällä hetkellä Euroopan Unionin maat ovat eri tasoilla pankkien palveluissa ja käytännöissä, mikä aiheuttaa epäilyä siitä, onko esimerkiksi Kreikalla mitään mahdollisuutta päästä samalle tasolle Pohjoismaiden pankkipalveluiden suhteen. Mikäli SEPAn siirtyminen jää vain muutaman SEPA-alueen maan kansalliseksi yritykseksi maksuliikenteen rationalisoimiseksi, jäävät tulokset mittättömiksi, eikä aiemmin mainitut hyödyt tule toteutumaan. Tämän hetkinen globaali taantuma luo myös omat paineensa SEPAn toteutukselle, sillä talousahdingossa painivat yritykset eivät ole innostuneita SEPAn käyttöönotosta, vaikka se pitkän ajan kuluessa tuottaisikin säästöjä.

8.2 Tutkimuksen hyödynnettävyys

Tutkimus toimii hyvänä oppaana kaikille niin suurille, keskisuurille kuin myös pienille yrityksille siitä, mitä käsitteellä SEPA tarkoitetaan ja minkälaisia vaikutuksia SEPalla on yrityksen maksuliikenneprosessille. Tutkimuksen pohjalta yritysten on mahdollista laatia SEPA-siirtymäsuunnitelma, jossa

käsitellään toimenpiteitä ja aikataulua SEPAan siirtymisen osalta. Tutkimus antaa myös hyödyllistä tietoa pankkien SEPA-valmiudesta ja yrityksen järjestelmiin tehtävistä mahdollisista muutoksista, jotka SEPAan siirtyminen yrityksen järjestelmiltä edellyttää.

Tutkimuksessa pankeista selvitettyt asiat ovat yleisiä kaikkia yrityksiä, jotka aikovat ottaa SEPA-palvelut käyttöön, koskevia asioita. Tutkimuksesta muut yritykset saavat selville suoraan, mitä pankit tällä hetkellä tarjoavat SEPAn käyttöönottaville yrityksille ja mikä on pankkien suunnittelema aikataulu asian suhteen. Järjestelmämuutokset eivät ole välttämättä suoraan sovellettavissa muihin yrityksiin, sillä taloushallinnonjärjestelmiä on paljon erilaisia. Tutkimus kuitenkin antaa selkeän kuvan siitä, mitä asioita pitää miettiä järjestelmien kannalta SEPAssa ja mitä asioita joutuu kysymään sekä varmistamaan ohjelmistotoimittajalta. Baswaren maksuliikennejärjestelmän ja OpusCapitan asiakkaat ovat edelläkävijöitä SEPAn käyttöönotossa, sillä molemmilla ohjelmistotaloilla on valmiudet tarjota SEPA-ratkaisu asiakkailleen.

Lähteet

Aalto, P. 2008. Euroopan yhteisen maksuliikennealueen haasteet ja mahdollisuudet. OP-Pohjola.

Asunmaa, A. 2009. Laskentapäällikön haastattelu 12.3.2009. SLO Oy. Vantaa.

Basware Oyj 2008. Mikä on yritysten SEPA-valmius - tietoa tutkimustuloksista.

Commission Of The European Communities 2005. DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on payment services in the internal market and amending Directives 97/7/EC, 2000/12/EC and 2002/65/EC. Viitattu 17.2.2009.

http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/com_2005_603_en.pdf

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

European Central Bank 2008. Single Euro Payments Area. Viitattu 11.2.2009.

<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/singleeuropaymentsarea200811en.pdf>

European Central Bank 2009. Needed: European integration. Viitattu 17.2.2009.

<http://www.ecb.int/paym/sepa/about/problem/html/index.en.html>

Euroopan Keskuspankki 2003. Kohti yhtenäistä euromaksualuetta seurantaraportti. Viitattu

12.2.2009. <http://www.ecb.eu/pub/pdf/other/singleeuropaymentsarea200306fi.pdf>

Euroopan Keskuspankki 2006. Yhtenäinen Euromaksualue (SEPA): < Yhteiset pienten maksujen markkinat >. Saksa : Euroopan Keskuspankki.

Euroopan Keskuspankki 2007. 24.4.2007-Maksupalveludirektiivi. Viitattu 8.3.2009.

<http://www.ecb.int/press/pr/date/2007/html/pr070424.fi.html>

Euroopan komissio 2009a. Euro. Viitattu 12.2.2009.

http://ec.europa.eu/economy_finance/the_euro/index_fi.htm

Euroopan komissio 2009b. Tilisiirto EU-maasta toiseen kotimaan hinnoin. Viitattu 12.2.2009.

http://ec.europa.eu/finland/news/press/101/10865_fi.htm

European Payments Council 2009. Making SEPA a reality. Tulostettu 12.2.2009.

http://www.europeanpaymentscouncil.eu/documents/EPC066-06-version_2.0_Making_Sepa_a_Reality_WebVersion.pdf

Finanssialan Keskusliitto 2008a. Yhtenäisen euromaksualueen toteutuminen Suomessa. Suomen kansallinen SEPA -siirtymäsuunnitelma. 28.1.2008. Finanssialan Keskusliitto FC.

Finanssialan Keskusliitto 2008b. SEPA -esite PK-yrityksille. Viitattu 23.2.2009.

http://www.yrittajat.fi/File/c82adc18-b12b-4379-9325-4dde07a04920/SEPA_esite_pkyrityksille.pdf

Finanssialan Keskusliitto 2009a. Mitä SEPA merkitsee yrityksille. Viitattu 23.2.2009.

<http://www.fkl.fi/asp/system/empty.asp?P=2855&VID=default&SID=566658069898599&S=1&A=closeall&C=29214>

Finanssialan Keskusliitto 2009b. Mitä SEPA merkitsee kuluttajalle. Viitattu 23.2.2009.

<http://www.fkl.fi/asp/system/empty.asp?P=2856&VID=default&SID=959635078196327&S=2&C=20482>

Hasila, E. 2009. Laskenta-assistentin haastattelu 12.3.2009. SLO Oy. Vantaa.

- Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Junninen, J. 2009. Konsultin haastattelu 12.3.2009. Basware Oyj. Espoo.
- Keskinisula, J. 2007. SEPA -Single Euro Payments Area-. OpusCapita Oy. Viitattu 12.2.2009.
http://www.tieke.fi/mp/db/material_folder/x/IMG/23119:23044/file/eBusinessFormum2410OpusCapitaSepatulee.pdf
- Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.
- Leinonen, H. 2009. SEPA:n seuraavat vaiheet. Suomen Pankki. Viitattu 25.2.2009.
<http://bof.fi/NR/rdonlyres/A86CA2FD-FFB5-49D5-8659-325B97F7CAB1/0/20090120.pdf>
- Likitalo, H. & Rissanen, R. 1998. Tutkimusmenetelmät. Kuopio: Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun julkaisut.
- Luoto, M. 2008. SEPA:n vaikutukset maksuliikenteeseen ja taloushallinnon järjestelmiin. Basware Oyj.
- Luoto, M. 2009. Kannanotto: Pankit luopumassa maksupäiväkäsitteestä - merkittävää haittaa suomalaisille. Basware Oyj.
- Majava, S. 2009. Rahoitusjohtajan haastattelu 12.3.2009. Pohjola Pankki Oyj. Helsinki.
- Nordea 2009a. EU-maksu. Viitattu 11.2.2009.
http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/fin/yri/pdf/EU_payment.pdf
- Nordea 2009b. Missä SEPA-kortti käy maksuvälineenä? Viitattu 23.2.2009.
<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Kortit%2Bja%2Bmaksut/Neuvoja%2Bkorteista%2Bja%2Bmaksamisesta/Miss%C3%A4%2BSEPA-kortti%2Bk%C3%A4y%2Bmaksuv%C3%A4lineen%C3%A4/1013252.html>
- OpusCapita 2005-2007. SEPA -sanastoa. Viitattu 10.2.2009.
<http://opuscapita.vipinfo.info/campaign.asp?viewID=153>
- OP 2009. SEPA ja yrityksen järjestelmät. Tulostettu 23.2.2009.
<https://www.op.fi/op?cid=151012464&srcpl=4>
- Pessala, R-M. 2009. Maksuliikepäällikön haastattelu 12.3.2009. Nordea Pankki Suomi Oyj. Helsinki.
- Pohjola Pankki 2009. Kassanhallinta kehittyy. Pohjola Pankki Oyj.
- Saulamo, J. 2009. Maksuliikepäällikön haastattelu 12.3.2009. Sampo Pankki. Vantaa.
- SEPA.ie. Single Euro Payments Area. Viitattu 25.2.2009.
<http://www.sepa.ie/>
- SLO Oy. Viitattu 3.3.2009.
<http://www.slo.fi/company/company.jsp>
- Suomen Pankki 2009. Yhtenäinen euromaksualue (SEPA). Viitattu 11.2.2009.
<http://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusmarkkinat/kehityshankkeet/sepa.htm>
- Virtuaali Ammattikorkeakoulu
<https://www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464185783/1194413792643/1194415307356.html.stx>

Kuvat ja kuvat

Kuva 1. SEPA:n vaikutukset SEPA-alueen maksuliikkeeseen.....	16
Kuva 2. Rahaliikenne yrityksestä pankkiin ennen SEPAa ja SEPA:n jälkeen	17
Kuvio 1. Keskeiset toimijat SEPA-prosessissa	10
Kuvio 2. Askeleet SEPAan.....	11
Kuvio 3. Euron käyttöönotto eri EU-maissa.....	12
Kuvio 4. SLO Oy:n organisaatiokaavio	27
Kuvio 5. SLO Oy:n myynti asiakasryhmittäin	28
Kuvio 6. SLO Oy:n maksuliikenneprosessi.....	30
Kuvio 7. SLO Oy:n maksuliikenneprosessi SEPA:n käyttöönoton jälkeen.....	41

Liitteet

Liite 1. Kysymyslomake 1.....	51
Liite 2. Kysymyslomake 2.....	52
Liite 3. Kysymyslomake 3.....	53
Liite 4. Kysymyslomake 4.....	54
Liite 5. Käsiteluettelo.....	55

Liite 1. Kysymyslomake 1.

Haastateltavana laskentapäällikkö Anne Asunmaa, SLO Oy

1. Voisitko kuvailla yrityksenne taustan ja liikeidean?
2. Mitä järjestelmiä yrityksenne maksuliikenneprosessissa käytetään?
3. Mitä pankkeja yrityksenne käyttää?
4. Miten eri maksut jakautuvat pankkien välillä? Onko määritelty, että tietyt maksut lähtevät tietystä pankista?
5. Otatteko SEPA-maksuaineiston lähetyksen samanaikaisesti käyttöön kaikissa pankeissa?
6. Mitkä ovat yrityksenne kannalta tärkeimpiä pankkien palveluissa tapahtuvia muutoksia SEPAan siirryttäessä ja miten aiotte hyödyntää kyseisiä palveluita?
7. Aiotteko mahdollisesti keskittää maksuliikenteen vain yhteen pankkiin? Miksi aiotte tai miksi ette aio?
8. Oletteko miettineet, miten aiotte muuttaa toistuvaissuorituksiin eli palkkoihin maksupäivän eräpäiväksi? Jos olette, voitteko selittää, miten toteutus tehdään.
9. Miten yrityksenne on varautunut SEPA-maksukorttien aiheuttamiin muutoksiin kassapäätteisiin?
10. Onko yrityksellänne suoraveloituspalvelu käytössä? Jos on, niin oletteko miettineet, miten suoraveloitukset toteutetaan siinä vaiheessa, jos suoraveloituskäytäntö muuttuu SEPAn mukaiseksi?
11. Mitä hyötyjä ja haittoja odotatte SEPAn tuovan yrityksenne toimintaan?

Liite 2. Kysymyslomake 2.

Haastateltavana laskenta-assistentti Elisa Hasila, SLO Oy

1. Miten maksuliikennejärjestelmät toimivat käytännössä ja mihin niitä käytetään?
2. Kuvailkaa, miten maksuliikenneprosessinne toimii?
  - Miten laskut kirjautuvat reskontraan ja lähtevät maksuun?
  - Miten kotimaan maksuliikenne on järjestetty yrityksessänne?
  - Miten ulkomaanmaksuliikenne on järjestetty yrityksessänne?
3. Miten pankkien ja yrityksenne välinen yhteys on järjestetty?
4. Mitä muutoksia SEPA maksuaineistoon siirtyminen aiheuttaa pankkiyhteyksiin?
5. Mitä vaatimuksia ja muutoksia SEPA tuo mukanaan yrityksenne maksuliikennejärjestelmille ja koko prosessille?
6. Mitä haittoja tai ongelmia uskotte SEPA:n tuovan yrityksenne toimintoihin?

Liite 3. Kysymyslomake 3.

Haastateltavana pankkien yhteyshenkilöt

Nordea: Rose-Marie Pessala

Pohjola: Samuli Majava

Sampo Pankki: Jaana Saulamo

1. Miten SEPAan siirtyminen on edennyt pankeissa ja milloin C2B-aineiston vastaanotto on mahdollista?
2. Mikä muuttuu maksuaineiston lähetyksessä pankkiin, kun aineisto on C2B-standardin mukainen?
3. Missä vaiheessa PATU-avaimet korvataan Web Servicellä ja PKI-avaimilla?
4. Toimiiko SEPA-aineiston lähetyksessä ja vastaanotto vain Web Service kanavan kautta?
5. Mitä toimenpiteitä uudet tietoturvamenetelmät (Web Service ja PKI-avaimet) vaativat yritykseltä?
6. Mitä muutoksia SEPA tuo pankkien palvelumaksuihin, koron laskentaan ja tapahtumien välitykseen?
7. Mitä uusia sopimuksia yrityksen pitää tehdä, että se pystyy ottamaan SEPA-palvelut käyttöön?

Liite 4. Kysymyslomake 4.

Haastateltavana Juha Junninen, Basware Oyj.

1. Mihin järjestelmiin pitää tehdä muutoksia, kun yritys ottaa SEPA:n käyttöön?
2. Mikä on Baswaren maksuliikenneohjelmistoon asennettavan SEPA-muuntimen tarkoitus ja mitä se tekee maksuaineistolle?
3. Voiko ohjelmisto välittää myös vanhan muotoista maksuaineistoa? Voivatko PATUT ja PKI -avaimet olla rinnakkain toiminnassa?
4. Onko muunnin asetuksiltaan pankkikohtainen vai käsittelee se kaikki aineistot riippumatta siitä, mihin pankkiin aineistoa ollaan lähettämässä?
5. Riittääkö, että pankkien kanssa tehdään sopimukset SEPA -palveluista vai pitääkö maksuliikenneohjelmiston lisäksi olla pankkien WebService erikseen ladattuna, että kanavaa voidaan käyttää?
6. Miten muunnin käsittelee vanhan muotoista palkka-aineistoa eli muunnetaanko maksupäivä eräpäiväksi vai käsittelee muunnin vain pankkitilit SEPA-standardin mukaiseksi?
7. Voiko muunninta pitää pysyvänä ratkaisuna SEPAan siirryttäessä ja unohtaa reskontrajärjestelmän uusimisen?

Liite 5. Käsiteluettelo

- Baswaren Analyste on maksuliikennejärjestelmä, joka toimii yhdyslinkkinä yrityksen ja pankkien välillä. Järjestelmän avulla yritys noutaa pankkien muodostamat tiedot yritykselle tulleista suorituksista ja lähettää maksut pankkien käsiteltäväksi
- Basware Invoice Processing (IP) on sähköinen laskujen käsittelyjärjestelmä, jossa laskut tiloïdään, tarkastetaan ja hyväksytään, minkä jälkeen ne siirretään kirjanpitoon
- EKPJ on Euroopan keskuspankkijärjestelmä, joka muodostuu Euroopan Keskuspankista (EKP) sekä kaikkien EU-maiden kansallisista keskuspankeista riippumatta siitä, ovatko jäsenvaltiot ottaneet euron käyttöön
- EMV-kortti on kansainvälisten luottokorttiyhtiöiden kehittämä maksukorttistandardi. Kortit korvaavat magneettijuovalla varustetut luottokortit sirukortilla.
- EPC eli European Payments Council on Euroopan maksuneuvosto, joka edistää SEPAa (Euroopan Keskuspankki 2006, 6).
- ERP-järjestelmä eli toiminnanohjausjärjestelmä, jonka tarkoituksena on käsittää eri osasto- ja koskevat tiedot samassa tietokannassa eli samassa järjestelmässä on varasto, osto, myynti ja kirjanpito ja osastoja koskevat tiedot ovat reaaliaikaisia ja kaikkien käytössä
- EU-maksu on euromääräinen EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Norjan ja Lichtensteinin välillä tai sisällä suoritettava enintään 50 000 euron suuruinen tilisiirto, joka välitetään kotimaisen tilisiirron hinnalla. (OpusCapita 2005-2007.)
- Euro 1-maksujärjestelmä on suurten pankkien isojen euromääräisten maksujen välitysjärjestelmä.
- FTP-eräsiirto tarkoittaa maksuaineiston lähetystä yrityksen kassajärjestelmästä pankkiin FTP-kanavaa pitkin. FTP (File Transfer Protocol) on tiedonsiirtomenetelmä kahden tietokoneen välillä ja yhteys toimii asiakas-palvelin -periaatteella eli asiakas ottaa yhteyttä palvelimeen, joka tarjoaa FTP-palvelun
- IBAN eli kansainvälinen tilinumero ja BIC, jolla tarkoitetaan pankkitunnistetta, joka ilmoittaa pankin ja maa koodin (OpusCapita 2005-2007).

- Intime Open on taloushallinnon järjestelmä, jossa on kirjanpito, osto- ja myyntireskontra sekä sisäinen laskenta
- IMI ORDER on toiminnanohjausjärjestelmä, jossa on varasto, osto ja myynti
- ISO20022 Xml (C2B) maksuaineistojen aineistomuoto, jonka pankit ovat määritelleet yritysten lähettämille SEPA maksuaineistoille (OpusCapita 2005-2007).
- LM-maksuaineisto eli käytössä oleva kotimaan maksujen standardi (OP 2009).
- LUM2-maksuaineisto on käytössä oleva ulkomaanmaksujenaineistomuoto (OP 2009).
- MEPCO on palkanlaskentaohjelma, jossa ylläpidetään palkka- ja työsuhdetiedot ja josta tehdään palkka-ajo, josta muodostuu maksu- ja kirjanpitoaineisto
- PATU-tunniste on FTP-eräsiirrossa käytettävä varmenne, jonka avulla maksuaineiston vastaanottava palvelin tunnistaa lähettäjän
- PKI-tunniste on Webservice-kanavassa käytettävä tunnistemenetelmä, joka salaa lähetettävät tiedostot ja jonka avulla vastaanottava palvelin tunnistaa lähettäjän
- PSD eli Payment Service Directive, joka on Euroopan komission valmisteleva direktiivi, jonka tarkoituksena on yhtenäistää maksupalveluita koskeva lainsäädäntö EU:n jäsenmaiden kesken (OpusCapita 2005-2007).
- SEPA eli Single Euro Payments Area, jolla tarkoitetaan yhtenäistä euromaksualueutta, johon kuuluvat EU- ja ETA-maat sekä Sveitsi (OpusCapita 2005-2007).
- Target-maksujärjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) on eurojärjestelmän ylläpitämä maksujärjestelmä. Sen avulla hoidetaan euromääräisiä maksuja reaaliaikaisesti keskuspankkirahassa. Maksujärjestelmä kytkee yhteen 16 kansallista RTGS-järjestelmää (Suomen Pankin maksujärjestelmä BoF-RTGS on osa tätä suurta kokonaisuutta) ja Euroopan Keskuspankin maksumekanismiin.
- Target2-maksujärjestelmä on samaan tarkoitukseen kehitetty kehittyneempi versio Target-maksujärjestelmästä.
- TRAVEL on matka- ja kululaskuohjelmisto, jota käytetään yrityksen henkilöstön matka- ja kululaskujen hallintaan

- TS-maksuaineistolla tarkoitetaan toistuvaissuorituksissa esimerkiksi palkoissa käytettävää aineistomuotoa (OP 2009).
- Webservice-kanava on ohjelmistojärjestelmä, joka mahdollistaa tietokoneiden vuorovaikutuksen tietoverkon yli. Kanavalla tarkoitetaan, että palvelin tarjoaa asiakkailleen palvelun HTTPn tai muun Internet-pohjaisen protokollan yli. Webservice-kanavan kautta kulkevat SE-PA-aineistot pankkien ja yritysten välillä